

Most

(novela)

Jaroslav Kříž

I

Všechno byla jen tenká slupka prázdna: tráva a listy zmrzlou rosou přeměněné v zašlé stříbro, tavené na okrajích ranním sluncem jako malé ohníčky. Třpytivá slupka a nic víc. Sad kolem ní byl celý kovový: stříbro a stará měď. Světélkující paprsek, který se prodral listím, jí dopadl na bosou nohu. Zašimralo to, skoro až píchlo. Takový šíp, který ji přibodl k přemrzlé trávě. Nebo třpytivé vlákno obrovského pavouka, který tu nad obzorem začal spřádat síť.

„Iso, co to tam děláš?“

Pohlédla na to nekonečné prázdko mezi ní a brankou zahrady. Cesta kajícnice, ježící se jiskřivými čepeli zmrzlé trávy. Po obou stranách kmeny stromů vyčkávavě mlčely. Každý krok zanechá kapičky krve na těch ostřích: svěží nach na stříbřitě nalomené zeleni.

„Tak Iso, neslyšíš?“

Trochu se zamračila. Teď, když ho přiměla, aby jí takhle říkal, vlastně už ráda nebyla: Isa mohla být Isolda či Isabela, možná taky Melisa či Isis. Každá z těch možností v sobě skrývala smrt.

Najednou za ní zadusaly kroky.

„Prosím tě, co to zase vyvádíš? Bosá a v noční košili! Chceš chytit zápal plic?“

Pohlédla na něho. Byl Tristan? Nemohla se zeptat: buďto byl anebo nebyl. Nechala se beze slova odvést do domu.

„V noci byl mráz, v kádi je ještě pořád škraloup ledu,“ říkal popuzeně. „A ty si chodíš bosá jako v létě! Copak jsi opravdu...“

Neřekl to. Věděl tak jako ona, že to slovo nesmí vyslovit, protože když se něco řekne, může se to stát. Na počátku všeho bylo slovo... Ty nekonečné pustiny, v kterých se duch jenom tak lehce, nepostižitelně vznášel nad vodami, na kterých vyvolával jemné jiskření, dokud najednou mocný hlas nevdechl světlo temnotám. Bylo to jako burácení ve všech koutech vesmíru? Ne, hlas sám byl přece to světlo: oslepující záře z rozevřených úst...

„Báro, nemáš tam na sporáku horkou vodu? Já musím tady Ise ohřát nohy, jinak zase bude nemocná.“

„Ise? Prosím tě, jaká Isa, vždyť je přece Kateřina!“

„Báro! Já jsem tě žádal...“

„Jenom ji podporuješ v jejích bláznivínách. Tam v konvici je horká voda, už se skoro vařila. Jestli ji spotřebuješ, budeš potom čekat na čaj zas půl hodiny.“

Bára je tajně Brangäna, ona to ale sama zatím neví. Krčí se u sporáku v úžicím se prostoru nad svými lektvary, které přivodí lásku nebo smrt. Vlastně v tom není rozdíl...

Pozorovala s mírnou zvědavostí, jak jí muž, který možná je a možná není Tristan, pokládá bosé nohy do lavoru s horkou vodou. Byla v té chvíli vysoko nad jeho hlavou, dost vysoko i sama nad sebou. Přesto na dálku cítila, jak teplo prostupuje její chodidla, postupně nártu, lýtka, kolena. Když vlna tepla stoupla ještě výš, vztáhla k němu ruce. Překvapeně se na ni podíval.

„Ne, ještě počkej,“ řekl rozpačitě. „Musíš se doopravdy prohrát, potom tě oblékneme a bude snídaně.“

„Copak se nedokáže sama obléct?“ zavrčela Bára-Brangäna. „To jsi ji mohl nechat rovnou tam...“

„Nechat ji tam? Prosím tě, co to povídáš! Vždyť je to moje žena...“

Pohlédla na něho. Jeho žena, tak jako jeho boty nebo kalhoty? Nedat se ničím připoutat... Najednou zase viděla to prázdko před brankou a za brankou, pak stovky naježených čepelí, po nichž by měla projít. Představila si zas tu krev. Na chvíli se jí zdálo, že se růžové a potom rudé mraky šíří vodou v lavoru. Potom to zmizelo.

„Tak pojď,“ řekl jí najednou a sehnul se.

Objal ji, zvedl ji jak dítě a nesl do vedlejší místnosti. Cítila jeho sílu, napůl příjemně a napůl jako uvěznění. Prostor se zúžil ve dveřích a pak se zvětšil do místnosti s nízkým stropem, do které se okny prodíralo bílé ranní světlo. Jeho zářící sloupy přetínaly temně hnědé stíny v rohu místnosti, ze kterých velké břicho vystrčila modrobíle pruhovaná peřina. Došel vratce až k ní a posadil ji na lůžko.

„Oblečeš se sama?“ zeptal se.

„Otoč se.“

Bylo to poprvé, co toho rána něco řekla. Bylo to, jako by promluvil někdo místo ní.

„Tak dobře, ale pospěš si. Je tu dost velká zima.“

Hleděla na jeho záda v modravém vytahaném svetru a světle hnědé vlasy, které záře slunce rozžihala měděnými plamínky. Viděla, jak z nich celý náhle vzplál... Odvrátila oči a sjela pohledem po ořechově hnědých skříních a jejich indigových stínech na protější zdi, až k stojanu s načatým obrazem. Z náznaků, které zatím jenom jemně zraňovaly plátno, jí okamžitě vystoupily mlčenlivé stromy a mezi nimi cesta, plná drobných čepelí. Zas ji to táhlo směrem k brance, i když za ní byla jen nicota...

„Oblékáš se?“

Trhla sebou a rychle svlékla noční košili. Pak překročila prázdno mezi nimi a přitiskla se k němu zezadu. Cítila, jak se celý napjal a zatápal rukou po jejím nahém boku.

„Káťo, to není dobrý nápad, teď,“ řekl ochraptěle.

Odskočila od něho.

„Zas jsi to spletl!“

„Chtěl jsem říct Iso... Víš, Bára je hned vedle, bude snídaně...“

„Nesmíš to pořád plést.“

Otevřela jednu ze skříní.

„Tak co já si jen vezmu,“ zazpívala. „Plesové šaty, střevíčky?“

„Vezmi si kalhoty a svetr, pokud hodláš malovat. Vždyť víš, že se tu ještě netopí.“

Slyšela za sebou, jak vyšel z pokoje a zavřel dveře. Malovat... říkali tak všichni tomu povstávání, jemuž pomáhala barvami a štětci. Dokonce doktor v ústavu, z něhož ji David unesl... Ano, byl David, její muž, částí sebe to nyní připouštěla, i když v jiném světě zase věděla, že může být i Tristan, pokud najde odvalu. Svět byl jako veliká cibule, z které se pořád dalo odlupovat... Je jenom jedna skutečnost, říkal jí doktor, a vy ji nejspíš scelíte svou tvorbou. Vždycky se potěšeně usmíval, když ji zastihl se štětcem a barvami. Prý je to ventil pro všechny ty úzkosti, které si jinak drží pod sedmerým zámekem ve svých sklepeních. Co ten věděl o jejích sklepech, hustých pavučinách, pod nimiž se ukrývaly příšery! Co vůbec tušil o tom malování, jak ji čím dál více vtahuje, až se v tom vznikajícím světě jednou ztratí.

David ji zachránil. Ano, David byl její muž na téhle straně světa...

* * *

Pohlédl na ni překvapeně od stolu, když vstoupila.

„To je můj starý svetr, co sis vzala,“ řekl.

„Já vím. Jde dobře k těmhle kalhotám.“

„Ale má díry na loktech a je ti velký... No, jak myslíš. Pojď honem ke stolu a jez. Bára už udělala čaj, hned ti ho nalije.“

„To ona sama nemůže?“ ozvala se Bára od sporáku.

Bára na této straně světa byla Davidova sestra. Patřil jí tenhle dům a zahrada, nějaká louka s kouskem lesa a hlavně obchod v blízké vsi. Nikdy tam nebyla. A David zde byl její muž. Přivezl ji sem z ústavu... Opakovala si to v duchu, ačkoliv to všechno věděla, nejméně stejně dobře jako oni. Věděla ale ještě něco víc: že svět je jako tkanina, má kromě téhle strany ještě rub nebo spíš celou řádku rubů, na které se může převrátit...

Šla ke sporáku, nalila si hrnek čaje: maličký třpytící se vodopád do hnědé tůně. Chvilí na její hladině zkoumala matné odlesky. Potom si sedla ke stolu.

„Už jste tu skoro týden,“ řekla z kouta Bára. „Jak to bude dál?“

„No myslel jsem, že bychom tu načas pobyli,“ odpověděl David. „Tak měsíc, dva. Tedy, pokud nás tady necháš. Máš přece spoustu místa, jsi tu sama... Je tady klid, ne věčný virvál jako ve městě. A lidi neotravují. Kát’a...“ zarazil se a podíval se na ni. „Kát’a se tady zotaví...“

„Možná. A ty?“

Viděla, jak se David ošil.

„Já... Snad konečně dopíšu tu knihu.“

„Co v redakci? To sis vzal dovolenou?“

„Redigovat se dá i po internetu. Je tu signál, naštěstí. Občas tam zajedu, vyřídit to, co nejde na dálku.“

„Takže ti půjde pořád plat?“

„No jistě, vždyť tu budu pro ně pracovat. Budu ti něco dávat, neboj se, potom se dohodneme. Taky zkusím prodat pár obrazů, myslím, že o ně bude zájem.“

Hleděla na něho. Prodávat její obrazy, to bylo jako kupčit s jejím životem.

„Kát’o, proč nejíš?“

Trhla sebou. Sledovala jejich hlasy jako éterické postavy, které se vztyčují a zase skrčují, potom se rozpráhnou v širokém gestu, udělají piruetu...

„Já nemám hlad,“ řekla tiše.

„Ale musíš přece jíst,“ naléhal. „Víš, že doktor říkal, jak je důležitá právě snídaně. Dá ti na celý den dost energie...“

Přestala poslouchat. Všichni ji chtěli vykrmit. A přitom ona toužila být štíhlá, subtilní až nehmotná, vznášet se v povětří jako nějaké chmýří.

„Kát’o, ty neposloucháš! Vezmi si krajíc a jez.“

Pohlédla na krajíc, kolem něhož se jí snažil semknout prsty. Připadal jí těžký, neživý, jako by na talíři ležel model z muzea. Lesklá hnědavá kůrka byla jako z lakované dýhy, střída pod bílým povlakem s nepěknými póry, těsto kolem nich tak nějak divně šedavé. Přesto se dala přimět k tomu, aby krajíc pozdvihla až k ústům, aby z něho i ukousla a potom sousto rozemlela mezi zuby. Nemělo žádnou chuť...

„Polykej, děvče, polykej,“ říkal jí kdysi otec, jeden z otců. „Nestačí žvýkat, musí to jít dál, aby se z toho udělalo masíčko.“

Byl hodný, ale nějak mazlavě, zvlášť když doma nebyla matka. Rád doprovázel svoje slova dotykem, zkoumajícím, kolik „masíčka“ se na ní v jeho péči urodilo. Náhle ho před očima viděla, rozbředlou tvář se zlatým zubem, který mu svítil mezi masitými rty. Vždy se mu opotila pleš a začal funět, když ji osahával... Vyskočila, s žaludkem až kdesi u hrdla.

„Vždyť jsi nic nesnědla,“ namítl David.

„Já musím ven...“

Zahrada bez lidí, i když se v ní krčila různá nebezpečí, jí v téhle chvíli připadala jako záchrana.

* * *

Byla tam, na té cestě k brance. Namalovala se tam, tak tam byla – jako průhledný pohyblivý stín, který zanechával kapky krve na těch čepelích. Nachové skvrnky na zeleni, nalomené stříbrem, s obou stran mlčenlivé řady stromů, které byly jako kovové a na okrajích listů hořely. A kolem modré stíny v barvě indiga, až na oblohu, jejíž závrať zatím jenom naznačila.

Dívala se, jak to vzniká pod štětcem, a přitom trnula nad prázdno, které se krčilo tam za brankou. David se v něm rozpustil i s Bárou... Ne, prostě odjeli, říkala si naléhavě, Bára ho žádala, aby jí s něčím pomohl. Ptal se, zda tu vydrží chvíli sama a nebude se bát. Nic na to neřekla, šla prostě ke stojanu, chytila se štětce. Svět na plátně byl skutečnější, než ten venku, a přitom ho dovedla ovládat. I když si nebyla docela jistá. To prázdno za brankou...

Něco ji přimělo, aby se rozhlédla. Těžké bachraté skříně se pochmurně přikrčily, připravené náhle na ni vyzvracet všechno to nevýslovné, co se v jejich ořechovém břiše skrývalo. Prasklina ve zdi nad nimi se na ni šklebila. Možná, že se omítka začne sama odlupovat, zdvihána pitvornými tvářemi. Zavřela oči, i když věděla, že všechno to je ještě také v ní, ne jednou, ale mnohokrát. Brala jednu představu za druhou a dávala je stranou, tak jako když člověk listuje kalendářem. Pak se zas zadívala na obraz. Byla tam, lehká jako papěří, jen zády sama k sobě, jako by neměla tvář. Sáhla si na nos, na ústa, pak uklidněná začala zas malovat. To, oč jí šlo, byla veliká přesnost, ale jiná, než se na ní chtělo ve škole. A taky čistota, ta především. Co malovala, bylo vlastně prázdno.

David ji opustil. Anebo neopustil? Nebyla si jistá. Třeba nemá dost odvahy být Tristanem, vzít na sebe tu láskosmrt. Třeba ani úplně neví, jak být Davidem, tak jako ona nevěděla, jak být Kateřinou. Prý je to snadné, prostě jenom přijmout skutečnost. Jenomže kterou, když je svět taková velká cibule?

* * *

Nakonec nevydržela tu samotu, v které ji David nechal a která nad ní stála jako velká neforemná postava. Přeběhla po travnaté cestě k brance. O krev, kterou jistě zanechala na těch čepelích, se nestarala – už jí přece měla v obrazu. Bylo tu něco většího: rozrazit vrátka, vpustit do nich svět. Cítila, jak se dovnitř dere silným proudem, málem ji odhodil. Vzepřela se a vyrazila ven. Viděla, jak se před ní vzdouvá velikými vlnami. I když to byla pole s loukami, bylo to taky moře s pěnou příboje v těch ještě ojíňených keřích trnek nebo šípků u cesty. Svíjely se a syčely, že loď ji stejně doveze do lože krále Marka, ať už je Tristan u kormidla nebo ne. Tristan? Zabil jí kdysi Morolda a sám byl přitom zraněn, skoro smrtelně. Ona ho přesto vyléčila, měla tuhle moc. To ještě ale nevěděla, že je vrah. Pak se mu chtěla pomstít, ale Brangäna jí místo jedu navařila nápoj lásky. Oba ho okusili: chutnal jako smrt, přitom to byla láska. Jenomže láska, která znamenala smrt.

Proč se tak opájíte Wagnerem, říkal jí doktor Tříška v ústavu, vždyť je to romantická veteš, ani se to nedá poslouchat. Vy máte přece na víc, ten váš surrealismus... Tříška zadřená pod kůží, pořád ji svědíl, píchal, nenechal jí klid. Vůbec nic nechápal. Malovala to, co viděla: když z jejích stromů vyrážely plamínky, tak ony na zahradě vzplály, cítila na tváři ten žár. A Wagner? Ten byl přece jako moře, jen se vzpínal, dorážel, nejistý tóninou, kalný svou harmonií... Copak tu šlo o Wagnera?

Zůstala náhle stát, zasažená strašnou samotou. Stvoření, které se zajíкло vprostřed cesty – má to snad sama dodělat? Vyplnit všechny mezery, které tu za sebou On zanechal, než navždy odešel? Byla by ráda křičela do prázdny oblohy, ale to zajíknutí padlo také na ni: neměla hlas.

David ji opustil, odlákala ho Bára-Brangäna. Zůstala sama ve světě, ve kterém nebyl žádný směr, jímž by se mohla dát. Hleděla vyděšeně na to jeho vlnění, to moře hnědi, nalomené zeleni, které se v dálce měnilo do namodralé holubičí šedi. Hleděla na ticho, které tu nad vším stálo a které mělo vznešenou a přitom strašnou tvář. Tvář prázdna, tak to jednou řekla Třískovi, ten na ni potom dlouho hleděl a nic neříkal. Viděl ji taky? Možná každý o ní ví a tají to před ostatními...

Pak v slunci, které náhle vyšlo za mraky, uviděla hořet keř. Byl nedaleko od ní na mezi, plál žlutými a červenými kadmii proti kobaltu oblohy. Byl tedy přece jenom zde, On,

kteřý všechno způsobil? A chtěl jí něco sdělit, právě Isoldě, která znala jenom pohanské bohy? S úzkostí a přitom neodvratně k němu kráčela...

Najednou slunce s řevem zakryl stín veliké obludy, která se protáhla nějakou škvírou světa: jejich staré auto, guma, plech a stopy rzi. David? Kdyby to byl Tristan, jel by na lodi.

„Kát'o, co tu proboha děláš?“

Hleděla na něho, neschopná slova.

„To tě nemůžu nechat ani chvíli samotnou? Kam jsi to šla?“

Rozhodila jenom mlčky rukama. Jak mu má povědět o prázdnu, které je tu všude kolem ní a v kterém všechno stále vzniká a zas zaniká?

„Nastup si, vždyť nastydeš. Slyšíš? Jestli nepřestaneš bláznit, zavezu tě zase zpět.“

Poslušně vlezla do té dusné kabiny. Rozjel se hned, jak slyšel zaklapnout dvířka. Ani se na ni nepodíval, oči upřené jen vpřed a tvář staženou nepochopením či žalem. Hleděla na něho se slabým soucitem. Nic nechápal, myslel si, že je láska možná tady ve světě, daleko od pomezí smrti. Nebyl Tristan a ona teď nebyla Isolda, jen obyčejná Kateřina. Jen nějak nevěděla, jak jí být...

II

Třela si prsty jizvy na zápěstí, občas ji ještě svědily. David se na ně koutkem oka podíval, potom rychle odvrátil tvář.

„Nesmíš mi takhle utíkat,“ řekl zamračeně. „Copak, kdyby ses ztratila?“

„Vždyť já jsem pořád ztracená.“

„Neříkej nesmysly. Radši mi ukaž, co jsi udělala.“

Vedl ji do síně a před stojan.

„Proboha, to je krása. A je to skoro hotové! Musím ti napnout další plátno nebo radši dvě, když to tak chrlíš.“

Hleděla na výjev a rychle se v něm ztrácela. Hotové? Copak je kdy hotové, vždyť všechno pořád vzniká, jen tak zkusmo, než se to zas rozplyne.

„Já jsem věděl, že se tady uklidníš a budeš tvořit jako dřív,“ řekl spokojeně. „Ty prostě potřebuješ klid. Přírodu, dobrou stravu, ale hlavně klid.“

Klid? Měla mu říct o skříních, jak se tu na ni pitvoří, jak hrozí vyzvracet na ni všechn ten čas, který se v nich za léta nahromadil? Nebo o stropu, jak se nad ní prohýbá, až slyší nepatrné praskání? Ne, některé věci se říkat nedaly.

„Já něco uvařím,“ navrhla.

„To udělá Bára, až se vrátí z obchodu.“

„Ale já mám hlad.“

„Měla jsi snídat pořádně, jak jsem ti říkal. Nechal jsem ti talíř s chlebem a vajíčkem v lednici. Bude to ale strašně studené.“

„Udělám si k tomu čaj. Chceš taky?“

„Víš, Kát'o...“

„Prosím tě, co pořád máš, nejsem přece dítě. Bára ti to říkala. Dobře, nebudu pouštět plyn, dám konev na sporák, snad ještě nevyhasnul.“

David jen něco zamručel. Rozložil si počítač a zamyšleně čekal, až mu naběhne. Tíše šla do kuchyně. Starý sporák, rozvážně rozložený v rohu, se na ni nepřátelsky zamračil, přesto vydával měkké teplo. Šetrná Bára na něm nejráději vařila, ačkoliv vedle měla nový sporák na plyn, s bombou v přístěnku – dřevo měla z lesa zadarmo a navíc, když se na něm vařilo, vytopil kuchyni a trochu taky oba pokoje.

Najednou ucítila, jaká je jí zima, až se jí naježily chloupky na rukou. Dychtivě otevřela dvířka sporáku a rozhrnula kouskem dřeva purpurové uhlíky. Pak, když se rozpadly do rubínových zlomků, přiložila další polínko. Plamen je olízl, nejprve jako tenký oranžový

hádek, potom zaplál všemi barvami od modré až po světlou žlut'. Hleděla upřeně do plápolání plamenů, do jejich svíjení a náhlých skoků. Takhle tančili démoni v hloubi všech živých těl, vlastně všech věcí kolem ní. Na chvíli ji ten pohled celou pohltil, představila si, jak hoří ona a s ní celá chalupa... Potom se sama okřikla a rychle zavřela ta napůl propálená dvířka sporáku.

Co to jen chtěla? Ano, postavit konvici, potom si dojít pro snídani, kterou nesnědla. Nahlédla do pokoje vedle. David seděl nad počítačem, ve tváři výraz odporu.

„Píšeš?“

„Ne, jenom rediguju,“ zamručel. „Ten chlap snad nikdy nebyl ve škole, neumí gramatiku ani pravopis. A nejspíš ani neví, co chce vlastně říct.“

„Tak mu to vrať.“

David jen zavřel. No ano, byl to David, ona Kateřina – na chvíli, než se jich zas zmocní Tristan s Isoldou.

* * *

Hřála si ruce o veliký hrnek s čajem a hleděla na obraz před sebou. Byl skoro hotový, jak David říkal, jen ještě nevěděla, co udělat s oblohou: jak vyjádřit tu naplněnou prázdnotu, tu hrozbu, která vždycky na obzoru visela. Klid, říkal David – ale copak ve světě byl někdy klid? Někdy najednou všechno utkvělo v jakémsi zajíknutí a to už věděla, že se v příští vteřině všechno zhroutí, rozpadne do šedivého popela. Už jen ta představa ji naplnila děsem. V panice přemýšlela, kdo to všechno drží pohromadě. Slunce-pavouk, který na všechno rozprostřel třpytivé síť? Černé slunce, temně zářící? Ne, nechtěla tam pavouka. Dřív, než tam mohl vlézt a roztáhnout svých osm černých nohou, sáhla rychle po štětci a vyklenula oblohu od něžně růžové přes stopu malachitu až po bledou Coelinovu modř a sytý kobalt. Tam na obzoru muselo být temné indigo: hrozba tam přece vždycky byla, tomu nešlo uniknout.

Obraz byl hotový a už jí nepatřil. Byla sama, zbavená účasti na Stvoření a tedy vydaná všem běsům, kteří se krčili v jeho puklinách. V panice zatékala myslí, ke komu by utekla. David-Tristan byl vedle, ale toho rušit nesměla: mohla by ho zase lapit některá z těch Sirén, třeba Helena či jak se jmenovala, a to by zase špatně dopadlo. Přejela zkusmo prstem po své jizvě na zápěstí a náhle jasně viděla ten nůž, jak se tam zarává v explozi bolesti, která však byla nějak vnější, slabá proti té, která ji uvnitř svírala. Hleděla na ty rudé hádky, jak se jí plazí po ruku a kapou na zem do rostoucí temné louže. Jak s krví unikala, pocítila prvně opravdový klid...

Jenomže teď se té představy bála. Tríska tam v ústavu jí říkal, že je to zbabělost, chtít jen tak ze života vyklouznout. Jenomže každý přece někdy umře, jsou tedy všichni zbabělci, takoví dezertěři z řezí života?

„Vzpomínejte na dětství,“ naléhal, když ji lapil ve své ordinaci. „Co vaše matka?“

„Proč se ptáte?“

„Je to důležité.“

Hleděl na ni, když mlčela.

„Copak jste matku neměla?“

„Vlastně ne. Ona mě nechtěla.“

Přel se s ní, každá matka prý v jádře chce své dítě. Třeba to nedovede vyjádřit, třeba se může zdát být zlá, v jádře však... V jádře? Viděla v duchu zralou meruňku, krásně zbarvenou kůži, pod ní sladkou dužinu, která tu byla pro každého, jen ne pro ni. A uvnitř pecka, tvrdá jako kámen, ke které se nikdo nedostal a pokud dostal, tak ji ani nenakřápnul, takže se nevědělo, zda je plná hořkosti nebo je prázdná, jako někdy pecky bývají.

„Vy jste ji neznal,“ řekla místo toho. „Byla jsem jí na obtíž.“

„Co vlastně dělala?“

„Byla herečka. Hrála na divadle, občas ve filmu.“

Matka byla odhodlaná zůstat věčně mladá. Tenkrát to nechápala, toužila po matce jako měli ostatní, po měkké ženě, která stárne, zvolna tloustne, otáčí se v kuchyni, hlavně tu je, především večer před spaním, když přicházejí noční děsy. Taková matka nikdy nebyla, buď večer hrála v divadle, nebo v nějakém baru oslavovala své úspěchy – tím víc, čím byly řidší.

„A otec?“

„Který z nich? Bylo jich víc.“

„Copak vám matka nikdy neřekla...“

„Měla jsem říkat táto každému, kdo u nás vydržel alespoň měsíc.“

Bála se nočních scén, i těch, když se matka odněkud vrátila a vzbudila ji ze sna, který byl jen jinou formou předchozí svíravé úzkosti, a předváděla svoji velkou scénu něžnosti, celá načichlá tabákem a alkoholem, smíšeným s ostrou vůní parfému... Nemohla potom dlouho usnout, ve tmě před očima novou podnapilou mužskou tvář a úzkost, jaký bude tenhle, jak tu dlouho vydrží, než vypuknou zase ty hrozné noční hádky, po nichž odejde...

A potom přišel ten, který už zůstal: Mít'a, jak mu matka říkala, člověk-polštář, do kterého mohla bušit sebevíc, rozlíčená stárnutím a nemocí, která ji stravovala, a on se jenom usmíval tím zlatým zubem mezi rozbředlými rty. O tom Třískovi neřekla: jakmile na něj jenom pomyslela, vzlétli černí netopýři a svět se rozpadal.

„Byla jste večer vždycky sama? To vás nikdo nehlídal?“

„Seděla u mě sousedka, matka jí za to asi něco dávala.“

Králová žila sama, byla bezdětná a asi v důchodu. Moc si jí nevšímal, jenom tam tak seděla, popíjela kávu z jejich zásob, neustále kouřila a četla Blesk. Večeři nikdy nevařila, našťestí, jen vždycky rozmrazila pizzu, kterou matka kupovala vždycky deset najednou. Chuť pizzy se jí navždy spojila s tím pachem cigaret a divnou osamělostí, která byla o to horší, že tam někdo byl, kdo si jí nevšímal.

„To nikdy s vámi nemluvila?“

„Já nevím, byla jako dřevěná. Když jsem se ji pokoušela oslovit, vždycky jen pokývala, řekla něco, čemu jsem docela nerozuměla, a pak si četla dál. Když jsem moc otravovala, četla mi z Blesku různé historky, jak někdo svou manželku postřelil nebo zas jiná na milence vzala nůž. Pořád jsem čekala, kdy taky u nás začne vraždění...“

Tříska si všechno zapisoval. Psal obžalobu matky, Králové či osudu? Vždycky potom zaklapnul desky a řekl, ať jde zase malovat, to prý jí nejspíš pomůže.

* * *

Brangäna vařila na sporáku v koutě kuchyně. Nakloněný prostor se k ní svažoval a světlo, ostýchavě vstupující malým oknem, na jejích hnědých vlasech rozžehovalo červené pablesky. Měla vlasy podobné jako Tristan, ale ten ve světle vždy vzplál. Údajně byla jeho sestra, ale to byla jen hra na skutečnost: Tristan byl sám, tak jako ona byla sama... Brangäna kuchtila jeden z těch lektvarů, možná smrtelný jed, možná naopak nápoj lásky nebo krásy, u ní člověk nikdy nevěděl. Její hnědě oranžová blůza házela modravé stíny, na jejichž okrajích se vždy zatřpytilo světlo a zas mizelo.

„Co koukáš? Mohla bys alespoň prostřít.“

Jak to s ní mluví, cožpak neví, že je Isolda, princezna zaslíbená králi a také její paní podle staletého řádu? Ne, asi neví, je asi jen sestra Davida, tak jako ona je na téhle straně skutečnosti jeho žena. Okamžik kolísala mezi oběma – Isolda, Kateřina, Isolda.

„Prostřít co?“

Prostřít se mohl brokátový přehoz, vyšívaný zlatem, pak na něj vystavit královské odznaky, zlatistou přílbu s chocholem z per mořských orlů, meč s jilcem vykládaným barevnými kameny a hlavně zlatou lasturu, kterou se dával signál k slavnosti i oběti...

„To je mi otázka! Talíře, příbory a sklenice. Tak pospěš, už jsem skoro hotová.“

V té polovině světa, v níž se teďka nacházela, byl šedobílý příborník, v něm hladké bílé talíře, kluzké proradnou snahou vyklouznout a roztříštit se na sto kusů. Chvíli jezdila prstem po oblosti jejich okrajů. Bylo to měkké, ohebné jak kremžská běloba, taky tak zrádné. Vzala z nich tři a odnesla je na stůl, ať se sebevíce vzpíraly. Pak otevřela zásuvku, plnou špičatých, ostrých předmětů, dychtivých zranit člověka. Hleděla na vidličky, naježené proti ní. Světlo sršelo z jejich hrotů, jiskry ji skoro píchaly.

„Co tady civíš?“ obořila se na ni Bára.

„David nechce, abych sahala na ostré předměty.“

„Bože a to tu máme takhle žít?“

Odstrčila ji, jedním hrábnutím vyndala příbory, které přitom kovově vzkřikly, a hodila je hlučně na stůl. Pak nesla hrnec, plný teplých vůní.

„Davide, už je jídlo na stole!“ vykřikla do prostoru.

Vedle se ozvalo jakési zaupění, pak zvuky židle odsunutě od stolu. David vešel, oči ještě zamžené myšlenkami. Pak se podíval napřed na ni, nějak obzvlášť pozorně, pak letmo na Báru.

„Jak bylo v obchodě?“ zeptal se.

„Je to čím dál tím horší. Nevím, jak dlouho kšeft udržím.“

Obchod, obcházet, vyhýbat se, chodit okolo, říkala si a naznačovala ten pohyb lžící v omáčce.

„Co se v tom rýpeš?“ zavrčela Bára. „Zas ti nechutná?“

„Ale chutná, vid' Kát'o. Jenom se musíš soustředit. Tak honem, šup s tím do pusy.“

Poslušně nabrala, donesla sousto k ústům a s námahou polkla. Cítila jen chuť popela. Všechno se rychle proměnilo v popel, jídlo, lidi, stůl: stačilo fouknout a všechno se prostě sveze do šedých hromádek na zemi. Věděla ale, že to nesmí prozradit, Bára-Brangäna byla nebezpečná. Co mohla ještě provést s těmi svými lektvary?

„Počkej, já ti to maso rozkrájím.“

„Davide, co tě to zas napadlo,“ zlobila se Bára. „Copak je to nemluvně?“

„Báro, nepleť se do toho. Já vím, co dělám. Až si tady trochu zvykne, uklidní se...“

„Ty ji jen podporuješ v jejím bláznění. Měla by dělat něco pořádného.“

„Vždyť maluje.“

„Maže barvičky na plátno a je to stejně praštěné, jako ty její nápady. Já myslím práci. Zamést, vytrít sednici anebo vyprat prádlo. Něco, co dá užitek.“

„Báro, ty nevíš o čem mluvíš. O její obrazy se budou lidi v Praze prát.“

„Vy jste tam v Praze asi všichni blázniví.“

„Děláš, jako bys tam ty nikdy nežila.“

Poslouchala, jak o ní mluví, jako by tu nebyla, a postupně se vytrácela, vznášela se nad ně jako světélkující stín, jak hejno motýlů, kteří na chvíli ještě drží její tvar, než se rozprchnou do všech koutů.

„Kát'o, slyšíš, tak už konečně jez. Bez jídla umřeš a to ty přece nechceš, nebo jo?“

„Maso je z mrtvých zvířat.“

„Co dělat, ale jsou to bílkoviny. Bez nich se úplně seschneš, scvrkne se ti mozek. Nebudeš moct ani malovat. Tak honem, sněz to, než to bude studené.“

Zavřela oči, rychle nabrala jedno a druhé sousto. Polykala téměř bez žvýkání, jen aby byla hotová. Nechtěla ho rozhněvat, stál přece jen na její straně. Když dojedla, málem to zase vyzvrátila. Radši hned vyskočila.

„Umyju nádobí,“ nabídla se.

„Musí se ohřát voda,“ zavrčela Bára. „Udělám to sama, stejně bys zas něco rozbila.“

„Tak tedy půjdu ven.“

A vyběhla, než někdo něco mohl namítnout.

Za černou hradbou stromů zářila už noční obloha – ne jenom hvězdy, které se z ní na ni sypaly a zase uskočily, když je měla skoro v ruce: zářila sama tma tajemným temným prouděním. Hleděla vzhůru a jak se zvolna otáčela, roje safírových hrotů tvořily jiskřící vír. Pak padla hvězda, za ní další, jako by byl někdo škrtl ocílkou o černou bář: nějaký vzkaz z těch dálav vesmíru. Ta hloubka, do níž svým pohledem padala, neměla žádné dno, jen pořád větší, nekonečnou samotu.

„Káťo, co tady děláš, vždyť je zima,“ ozvalo se nedaleko ní.

David si myslí, že ji může ochránit. Před vesmírem či před ní samotnou? Přijde to asi nastejno, nikdo se přece nedá doopravdy spasit. Pohlédla k němu z hlubin samoty.

„Viděla jsem padat hvězdu, vlastně dvě.“

„Meteory, teď? Vždyť Perseidy dávno skončily. Vlastně to nejsou hvězdy, ale malé droby hmoty, které na chvíli zazáří a shoří dřív, než dopadnou.“

„Tak jako já.“

„Tak jako každý. Pojď dovnitř, vždyť tu nastydneš.“

Šla za ním, ona její část, které se podařilo vymknout ze tmy. Ta druhá pořád padala v temnotách prázdna bez hranic.

III

„Budu muset jet do Prahy,“ řekl po nějaké době.

„Za kým?“ vyhrkla zděšeně.

„Máme ediční radu, to tam musím být.“

„Já chci jet s tebou!“

„Radši ne. Město tě zase rozruší, tady máš přece jenom větší klid.“

„Ale budu tady sama!“

„Jenom pár hodin, co je Bára v obchodě.“

Dívala se na něho zděšeně.

„Jak dlouho budeš pryč?“

„No, asi se to trošku protáhne. Návrh, jak jsem ho viděl, je šedesát titulů, to je tak dvakrát víc, než dokážeme vydat. Bude to zase rvačka, aspoň na tři čtyři dny.“

„Co budeš dělat odpoledne, večer?“

„Měl bych navštívit tátu, už jsem ho dlouho neviděl.“

„A koho ještě? Helenu? A Veroniku, Annu, Evu nebo jak se všechny jmenují?“

„Co zase vyvádíš? Helena, to je dávno skončené, a ty další, to jsou prostě kolegyně. Nemůžu za to, že je tolik redaktorek. A žádná není pohledná. Kdybys je viděla...“

Seděla s hlavou v dlaních, zdrcená předzvěstí samoty ještě o něco větší, než v jaké se pořád topila.

„Ty už se nevrátíš.“

„Káťo, prosím tě, neblbni. To víš, že se ti vrátím. Ale z něčeho žít přece musíme. Ty nemáš ani invalidní důchod, nějaký obraz prodat odmítáš...“

„Tak si je všechny vezmi, prodej je!“

„Vezmu si zatím jeden, zkusím to.“

„Říkal jsi, že se o ně budou lidi prát.“

Vzhlédl, potom pokrčil rameny.

„No, měli by. Jenomže, to víš, zazobanci teď kupují jenom stará díla, od spolehlivě mrtvých malířů. A ostatními cloumá móda, tancují, jak píská kritika. Možná to nepůjde přes galerie, ale jsou tu pořád sběratelé. Tříska by jistě jeden koupil, bude možná vědět o jiných.“

„Tříška?“

Najednou na ni dýchl strach: ústav ji děsil o to víc, čím vzdálenější v čase od něj byla. Nejede David vlastně za Třískou, nechce ji strčit zpátky do té hrůzy? Nic zlého jí tam sice nedělali, Tříška s ní jenom denně povídal a nutili ji brát nějaké léky, po kterých byla celá zemdlená. Přesto vzpomínka na ústav byla dlouhý bezhlesý výkřik beznaděje, vsáklé do těch bílých zdí, visící na oknech a větvích holých stromů jako šedé cáry. To by si radši znovu podřezala žíly, jako tehdy, kdy ji kvůli Heleně chtěl opustit.

„Tys byl jediný člověk, kterého jsem měla,“ vykřikla. „A ty jsi měl chtít zahodit, zmačkat jako kus papíru a hodit do kanálu!“

„O čem to proboha zas mluvíš?“

„Copak je Helena nějaká bohyně? A já odporný hmyz, který se může zašlápnout?“

Pohlédla na ni pozorně.

„Už zase Helena? Vždyť jsem ti říkal, že to skončilo. Už se nic takového nestane. Tak se prosím tě uklidni.“

Jenže to nešlo: padala zas do té štolý samoty, která se pod ní otevřela.

* * *

Padala zase do své samoty. Ta byla v ní a přitom všude kolem: prázdný prostor holubičí šedi probarvené indigem, které čím dál tím více houstlo do tmy vesmíru: plameny černí, které po ní šlehaly, chřtán prázdná, neviditelný a přece skutečný. Tam, kdesi v nekonečné dálce, se svíjely galaxie a krvácely hvězdy, poraněné samotou. A ona padala, zoufalá vlasatice, poháněná tryskem krve z nově otevřených ran.

„Co to tu maluješ? Ty se chceš zase podřezat?“

Trhla sebou, na chvíli nejistá, kde vlastně je: v tom velkém prázdně, které malovala, nebo v obyčejném prázdně pokoje. Pohlédla na Báru, která tu za ní nasupeně přihlížela.

„Rány se znovu otevírají. Tak jako stigmata.“

„To jsou jen poblázněné řeči. Měla bys dělat něco pořádného. Tak třeba trochu poklidit. Ani postel jsi neustlala. To mám snad dělat všechno já?“

Pohlédla na peřinu, na její modrobílé břicho, které by ji mohlo zavalit. Pak na zem, trochu pocákanou barvou.

„Ty nevidíš, že maluju?“

„Bláznivé mazanice. Nechápu, proč tě v tomhle David podporuje.“

„Ty!“

Napřáhla na ni štětec ostrým koncem jako dýku.

„Proboha, snad mi nechceš ublížit? Já vás sem vezmu, vařím, uklízím, dřu v obchodě a v hospodářství jako služka a ty mě ještě budeš ohrožovat?“

Násilím se ovládla. Trvalo ale chvíli, než staženým hrdlem mohla promluvit.

„Neříkej mazanice, jsou to obrazy. Lidi se o ně budou prát.“

„Zatím se neperou. Nevydělala jsi ani korunu, alespoň pokud vím.“

„David je nechtěl prodávat.“

„To ty jsi nechtěla. Asi aby se nepoznalo, že je nikdo nekoupí.“

Rozhlédla se, zbavená řeči. Jak měla vysvětlit, že je v každém obrazu ona, skutečnější, než ta, která tady stála? Ty obrazy jsou důkaz, že opravdu existuje, něco cítí, je to ona, celistvá, ne hejno motýlů či much. Kdyby se ty výjevy rozběhly do vzdálených koutů světa, bylo by to, jako by ji roztrhali na kusy.

„Jsem na nich já,“ řekla jenom.

„No právě. Kdybys nakreslila chalupu nebo nějakou hezkou krajinku, třeba břízku, pod tím jelena, to by si lidi třeba koupili. Mohla bych je prodat v obchodě. Lidi jsou tady sice chudí nebo skoupí, ale pár stovek za pěkný obrázek by možná někdo dal.“

Hleděla na ni užasle.

„Pár stovek? K čemu by to bylo?“

„Kde to žiješ, prosím tě? Všechno přece něco stojí, i kus chleba, nad kterým se ošklíbáš. Zrní pro slepice, mrkev pro králíky, elektrika, plyn. Prostě všechno, co se neurodí tady nebo v lese.“

„Já nic nepotřebuju.“

„To zrovna, právě ty!“

„Jen barvy, plátno, trošku oleje a terpentýnu. Občas štětec.“

„A to je s nebe?“

„David mi to vždycky přiveze.“

„Bože, ty jsi ale Nána!“ vykřikla Bára-Brangäna a vyrazila ze dveří.

Hleděla chvíli za ní, pak na sebe v obraze. Tam byla skutečná – to tady v chalupě byl jen takový hloupý sen. Potom myslela na Tristana. Co, když ho venku někdo zranil smrtelně a ona bude muset taky zemřít? Umře Isolda zde, nebo ta na tom na obraze? Povzdychla nad tou záhadou. Pak přistoupila k plátnu a opravila jednu linku lehkým dotekem.

* * *

Drobné staccato zrní na zemi, zde tvrdé jako mlat, potom šicí stroj zobáčků. S očima nehnutýma na opačných stranách hlavy jako roboti slepice zobou s jistotou, která vzbuzuje úžas. Zrní mizelo stejně rychle, jak se rozvážnými kroky posouvaly. Hleděla fascinovaně na jejich hlavy s červenými hřebínky, na jejich pestré peří, hlavně ale na pařáty, které byly jako uschlé haluze. Tělo – strom. Ne, teplé tělo pod peřím, když v gejzírech kdákání přece jen jednu chytila. Zrní se v těle změnilo v křehké vejce, které za den nebo za dva z něho vypadne. Takové trochu slizké tajemství v nádherně oblé bílé skořápce. Z ní doposud nic takového nevypadlo, ovšem kromě obrazů – ty také měly cosi jako skořápku, přes kterou nikdo neviděl, o čem opravdu jsou. Dokonce ani doktor Tříška.

„Vy máte zvláštní poetické vidění,“ říkával jí, když se u ní v ústavu občas zastavil.

„Vidíte to, co my ostatní obyčejní jenom sotva cítíme. Proč nejste šťastná, s tímhle talentem?“

„Protože nevím, kdy se mi svět zase zhroutí.“

„Prosím vás, obloha vám tady zrovna září, stromy hoří plamenem...“

„Jenomže shoří, rozsypou se do hromádek popela. A všechno kolem bude jako prázdné smetiště.“

„Kateřino, tohle nechci slyšet!“ řekl náhle tvrdě, bez úsměvu. „Vy přece víte, že tyhle představy dokážete ovládat.“

Ovládat? Mlčet o nich, aby pořád nedotíral. Copak věděl on anebo někdo jiný, kolikrát se musí brodit až po kolena v popelu, kolikrát zase tone v špinavé, páchnoucí vodě, kolikrát musí vidět pořád jednu tvář...

Pustila slepici, kterou v náruči pořád držela. Pták, který do té chvíle byl už klidný, kamsi s kdákáním utekl. Sehnula se a zvedla košík s mrkvemi a zelím, taky kousky kedlubnů. Došla ke králíkárně, otevřela jedna dvířka. Sáhla do tmy, plné hebkých těl, a vytáhla jednoho maličkého králíčka. Vešel se skoro do dlaně. Drobně se chvěl, cítila bušit jeho malé srdce pod šedivým teplým kožíškem. Až ji z toho zamrazilo, mít tak cizí život přímo na dotek. Držela ho jednou rukou a druhou přistrčila k pohyblivým nozdrám kousek mrkve. Králíček koulel velikýma očima a jen se chvěl. Asi to ještě neumí, živí se mlékem mámy. Projela jí bolestivá něha, málem až zavyla. Rychle zvířátko strčila zas do té teplé tmy. Musí se živit, musí ještě hodně růst...

Náhle se jí z té živočišnosti až udělalo mdlo. Zás viděla tu rozbředlou a upocenou tvář se zlatým zubem, cítila jeho měkké, tučné ruce na svém křehkém těle.

„No tak, můj králíčku, já se jenom podívám.“

„Ne, jsi hnusný...“

„Ale, ale. No tak ukaž břicho, jestli jsi konečně přibrala.“

Kde byla tenkrát matka? Nejspíš v divadle. Nebo už byla v nemocnici, možná mrtvá? To ji pak spálili, viděla její popel. Mít'a ho měl pak na kredenci v urně, buď neměl peníze nebo byl příliš lakomý, aby s ním něco udělal. Myslela, že je to nějaké kakao či něco takového, nabrala si trochu prstem a pak olízla. Chutnalo to... nijak, přesto divně.

„Káťo, co to děláš, ty to jíš?“

Mít'a stál za ní, s vyděšeným výrazem.

„To není k jídlu?“

„To je přece popel!“

Nevěděla dobře, co je popel, měli vždy ústřední topení. Tak jí to řekl, s blbým úsměvem, nic jiného on neuměl. Matka a popel, který tady lízala? Tehdy se cítila jen provinile – onen dlouhý, nikdy nekončící děs přišel až později. Popel, všechno se do něj rozpadá...

„Káťo, zavři ty dvířka! Vždyť králíci utečou!“

Trhla sebou a ohlédla se. Bára, s kterou předtím uzavřela podmíněný mír, byla taky už skoro celá z popela, jenom to zatím nevěděla.

* * *

Tristan byl asi mrtvý nebo umíral na hradu v Bretani, zraněný Melotem. Isolda se má plavit za ním, jenže nemá loď a ani moře, to všechno se musí vytvořit. Hleděla na plátno, prozatím pokryté jen šepsem, zatím co si míchala barvy na paletě, a dávala se pronikat tím vlněním.

Vztyčila vysokou příď lodí před sebou a sebe zatím vdechla pouze jako stín, opřený o stěžeň s krvavě rudou plachtou: vždy byla napřed krev, než nastoupila hluboká noc smrti, v níž Isolda už bude navždy s Tristanem. Teď důležitá byla voda, kterou přece měl i Duch, než stvořil světlo. S dechem zrychleným spěchem namíchala lazury zhuštěné lakem, jak jí řeklo něco v ní. Cítila slané vlhko v ústech, nosu, očích, když je rychle nanášela na plátno. Teď se průzračně voda hnala podél boků, zpěněná lodí, která plula rychle jako šíp. Ta voda byla zelenavě modrá, přímo ji štětcem cítila. Dál, směrem k obzoru, k němuž byl ostrov přitisknut těžkým modravým mračnem (břeh jenom tenká linka bělobou s dotekem neapolské žluti a trochy sieny), byla už pruská modř s temněšími pásy indiga...

„No to je úžasné! Myslel jsem, že tohle už nikdo neumí.“

Prudce se obrátila. Kdo je tohle, snad král Marke, který jí chce v plavbě zabránit? Ne, ten má přece dlouhý vous a zlatý řetěz s rubínovým šperkem... Na chvíli se jí překryly dvě reality – ta Tristana a druhá zdejší, v říši Báry. Pak nejspíš ta druhá zvítězila. Tohle byl obyčejný muž v modrém splývavém kabátě a městských botách.

„Co neumí?“ zeptala se ostře.

„Namalovat vodu. Ne jen udělat na plátně modrý flek, nebo dokonce jen napsat VODA, jak to teďka flákají.“

„Tohle je...“

„Moře, však ho zrovna cítím. Vikingská loď, takže to musí být spíš někde k severu, ale já mám nějak pocit Bretaně. Ten břeh tam vzadu, víte. Byla jste tam někdy?“

„Ne. Kdo vy jste? A jak jste se sem dostal?“

„Klepal jsem, bylo otevřeno. Jsem Hradský... Jiří Hradský, jestli vám to něco říká.“

Hleděla mlčky na něho. Viděla ho někdy, skutečně či ve snu?

„No, pár lidí mě v téhle zemi zná. Asi ne tolik, jak si představuji... Já totiž píšu, víte. A jsem Davidův kolega.“

Celá se stáhla úlekem. Takže jí David lhal? Jel za tou Helenou či někým jiným?

„David je v Praze. Říkal, že prý má ediční radu. Ale když jste jeho kolega...“
„Cože? Aha, to ne, já u nich nepracuji, teď už ne. Měl jsem říct bývalý... Ačkoliv David přece taky píše, takže přece jenom...“

„Nic prozatím nevydal.“

„Ale až vydá, bude to stát jistě za to, já ho znám. No, doufal jsem, že ho tu najdu. Někdo mi říkal, že vy tady teď...“

Postupně se uklidnila. Ten člověk nebyl nebezpečný, vzbuzoval v ní zvláštní důvěru. Takže se rozpomněla, že je pořád v kabátě.

„Nechcete něco, kávu, čaj? A sundat si ten kabát... Tady je sice dost zima, ale vedle v kuchyni je teplo, ve sporáku ještě dohořívá.“

Bude tam asi spousta popela, napadlo jí, ale hned zas tu myšlenku zapudila.

Šel za ní vedle, pověsil si kabát na věšák. Potom ji pozoroval, jak polínkem rozhrabává uhlíky.

„To tady takhle vaříte? Až mě to dojíká, je to tak...“

Zase větu nedokončil, jako by ji vpůli vzdal. Hleděla upřeně do nitra sporáku a lákala plamínky k dřevu, které přiložila.

„Je tady ještě sporák na plyn, ale na ten nesmím ani sáhnout.“

„Nesmíte? Copak jste dítě nebo nesvéprávná?“

Měl asi dojem, že je to výborný vtíp.

„Jsem blázen,“ řekla před sebe.

„Kdo není? Já na příklad...“

„David mě sem přivezl z ústavu,“ řekla rychle. „Byla jsem tam tři měsíce.“

Vyhrkla to, hned se ale zarazila. Proč to říká? Nejspíš ho to ani nezajímá. Nějakou chvíli mlčel, asi sbíral slova.

„Jenom tři měsíce? To vypadá...“

Vstala a přikročila k němu. Nevěděla, proč to dělá, ale napřáhla před něho obě zápěstí, tou vnitřní stranou vzhůru, aby viděl.

„Pro tohle,“ řekla krátce.

„Ježíši...“

„Občas mě ty jizvy svědí, to prý nelze vyléčit. Co jste chtěl, kávu nebo čaj?“

„Tak třeba kávu, pokud máte cukr. Hořkou nemám rád.“

„Já taky ne. Bude to ale trvat, než se voda bude vařit.“

„Mohli bychom zatím...“

Proč mu to dovolila, probírat se obrazy? Bylo to, jak by se jí dotýkal lehce prsty, tu tady, tu zas jinde, vždycky velmi hluboko. Ani Davidovi to moc často nedopřála. Napřed je jen tak trochu odklápěl, jak stály vyrovnané v štosu u stěny, potom ale bral jeden po druhém a stavěl je, kde jenom našel místo. Za chvíli celý pokoj vibroval a poskakoval barvami. Stál mlčky vprostřed nich a hleděl chvíli na jeden, pak na nějaký jiný.

„Vy jistě víte, jak jste výjimečná,“ řekl pak.

„Ano, jsem blázen. To ví každý.“

„Nejspíš nejste. A stejně, možná jenom blázen dokáže skutečné umění. Bože, co já bych za tohle bláznovství dal.“

„Vy přece píšete, aspoň jste říkal.“

Zahleděl se ke sporáku, to už byli zase v kuchyni.

„Vždyť je to jedno, malovat či psát, pořád je to kumšt. Tedy pokud je, protože dneska skoro každý jenom simuluje. Já taky, celkem úspěšně... a pořád doufám, že se to na mne odněkud zřítí...“

„Vy nejste se svým psaním spokojený?“

Vzal od ní velký hrnek kávy a chvíli si hřál prsty na jeho bělavé oblině.

„Potíž je v tom, že to moc umím,“ řekl pak. „Nikommu to neříkejte, živím se tím... Tohle je hrozná káva. Tohle tady doopravdy pijete?“

„To je od Bány z obchodu. David ji pije po litrech.“

Napil se znovu z hrnku a otřásl se. Potom si přejel si rukou po čele.

„Ty vaše obrazy... Mám z toho skoro šok. Jak vás to všechno napadá a s jakou lehkostí to malujete.... Nemá tu David něco silnějšího?“

„Myslíte alkohol? Něco tu asi je, ale já nesmím, beru prášky. A vy řídíte.“

Jen mávl rukou. Otevřela kredenc a natáhla se pro láhev. Nějaké brandy, ani nevěděla, co to je. Postavila láhev na stůl, vedle skleničku. Nalil si dřív, než mu to nabídla.

„Dobře,“ řekl, když vypil obsah jantarové tekutiny. „Jen ještě jednu nebo nejvýš dvě.“

Znovu se napil, potom zanořil tvář do dlaní. Nějakou dobu mlčel. Všechna lehkost z něho vyprchala. Když znovu promluvil, měl mírně ochraptělý hlas.

„Když píšu, je to... jako vlak,“ řekl mezi prsty, kterými zakrýval tvář. „Víte, jak je ti lidi na nádraží řadí?“

Zas sáhnul po láhvi. Potom se zarazil a nalil si jen do půl sklenky.

„Musí být mašina, která to všechno potáhne, v případě knížky příběh, víte? Jenomže je jenom pár příběhů, ostatní jsou odvary a směsi...“

Díval se chvíli na sklenku, pak náhle, zdálo by se skoro bezděčně, její obsah vypil.

„Potom nákladní vagon,“ řekl, „s balíky myšlenek, které tam jsou pro pořádek. Ty čtenář může přeskočit. Co dál? Jídelní vůz, kde si čtenářky smlsnou na nějakém sexu, a potom zvláštní vagon, co má v oknech záclony. Tajemno, to teďka letí...“

Náhle s ním měla soucit. Znělo to tak trochu zoufale.

„Copak nemáte úspěch?“

„Ale mám, docela velký. Nechci nic předstírat, je mi to celkem příjemné. Zná mě už skoro každý, kromě vás.“

„Vždyť vás už znám. Jste Jiří Horák.“

„Hradský,“ zasmál se. „To je tak osvěžující...“

„Všichni vás znají, máte úspěch. Tak co vám vadí?“ podivila se.

Podíval se na ni, přitom vlastně spíše skrze ni. Měla pocit, že je už trochu opilý.

„Já přesně vím, kdy dát nějakou vzletnou metaforu a kdy hrubost, aby to mělo ten správný říz... Já když udělám překlep, vždycky doufám, že mi přijde slovo, co tam nepatří, ale co to celé nějak zvrátí, hodí to o patro výš... Ale nepřijde, já překlep opravím a už to zase jede dál... Nejhorší je, že kdybych psal tak dobře, jak bych chtěl, nebude se to prodávat. No, budu muset jet.“

Měla najednou touhu na chvíli ho ještě zadržet.

„Co jste chtěl Davidovi?“

„Ale slyšel jsem, že se sem načas přestěhoval. Jel jsem prostě okolo, mám tu docela nedaleko chalupu. Tak jsem chtěl... No, my jsme se před časem pohádali, myslel jsem, že bychom se třeba mohli...“

Zas nedopověděl. Možná jen šetřil slovy, která potřeboval k obživě, nebo ho nudilo doříct, co si už každý mohl domyslet. Byly ty jeho knihy taky takové? Měla by si něco od něho přečíst. Jak se jen jmenoval, vzpomínala, když šel v tom dlouhém kabátě od domu k brance. Temně modrá skvrna v zlatu vadnoucího listí. Hraboš nebo možná Hrbata...

* * *

„David prý ještě nepřijede.“

Obrátila se prudce na Báru.

„Jak to?“

„Má tam nějaké starosti.“

Úzkost ji rychle vtahovala.

„Nějakou ženskou?“

„Ale ne. Prý něco s otcem, neřekl to jasně. Proč se ho sama nezeptáš?“

Neměla mobil. Vždycky se těch podivných malých strojků nějak bála a taky se snažila vyhnout telefonování. Ten trochu pozměněný hlas, který v přístroji slyšela, a hlavně jeho oddělení od těla. Takhle si povídají duchové – jen slova, povívaná větrem...

„Dala jsi králíkům?“

Napřed jen kývla. Potom si vzpomněla na maličkého králíčka, kterého měla zase v ruce: hebounká kulička s velkýma očima a srdcem, tepajícím strachem. Tak jako ona...

„Mají zas mladé. Už se do těch kotců ani nevejdou.“

„Však my je zase probereme,“ řekla Bára suše. „Jen co se vrátí David, upečeme králíka. Nebo ho uděláme na smetaně.“

Celá se stáhla. Představa, jak se život, tepající v teplých kožíšcích, najednou utne, jak nůž vjíždí do těla. Rvát tkáň jako zuby nějakých hladových vlčáků... Budou chtít, aby to taky jedla? Už teď se jí dělalo mdlo.

„Jak to, že nemáš muže?“ zeptala se rychle.

„Proč se mě na to ptáš?“

„Tak. Stýská se mi po Davidovi a je pryč jen pár dní. Ty jsi tu pořád sama.“

„Člověk si zvykne,“ řekla Bára krátce.

Nějakou dobu mlčely. Už chtěla jít zas zpátky k svému obrazu, když Bára znovu promluvila. Nebylo jí přitom téměř rozumět, jak hlomozila napřed pohrabáčem v kamnech, potom kastroly na železných plátech sporáku.

„Měla jsem muže, o dost staršího, ale moc hodného. Mirek se jmenoval, po něm jsem Hálová. To jemu patřila jak chalupa tak pole s lesem, dalo dost práce, než to všechno získal zpátky. Obchod, ten zase patřil jeho sestře, ta už taky nežije.“

„Tak on byl odsud? A ty...“

„My jsme bydleli v Praze, samozřejmě. David ještě studoval. Já jsem dělala účetní v nuselské mlékárně, Mirek tam vozil mléko. Měl tehdy ještě krávy, pásly se tu kolem na loukách a v zimě je měl v chlévě za chalupou. Když mě sem prvně přivezl, šlápla jsem rovnou z auta do kravince,“ zasmála se.

Nebylo v tom žádné veselí. Potom se narovнала, s rukou v kříži.

„Já jsem se tenkrát dlouho rozmýšlela, bála jsem se venkova. No, člověk si nakonec zvykne na všechno.“

„A jak...“

Neměla odvahu otázku dokončit, ale Bára dobře pochopila.

„Zabil se.“

Slovo jak rána přímo do tváře. Chytila se židle, sedla si. Chvilí se zdálo, že Bára už nic neřekne. Když přece promluvila zády k ní, znělo to skoro lhostejně až na ty pomlky, které se prodlužovaly.

„Měli jsme hrušku, v zadním rohu zahrady. Byla už stará, hrozně vysoká, ale pořád rodila, takové velké hrušky jako láhve. Když uzrály, daly se skoro vypít. Mirek je rád jedl a ze zbytku vždycky udělal kořalku.“

Zase se odmlčela, tentokrát tiše, zahleděná do kamen.

„Já jsem se vždycky trošku bála, když tu hrušku prořezával nebo česal ovoce. Měl na to dlouhý žebřík, sotva ho unesl. Jednou, bylo to někdy v září, ale bylo vedro, tehdy...“

Zdvihla se od kamen a otevřela kredenc. Hleděla dovnitř, jako by zapomněla, proč tam šla.

„Je to už šest let, ale je to jako dneska. Mirek vylezl na hrušku, že prý to musí očesat, než vosy hrušky zničí. Pořád ho vidím na vrcholu žebříku, jak tam najednou zavrával a

potom letěl dolů. Byla to asi sotva vteřina, ale pro mne padal věčnost. Potom ta rána, takový jako by tupý zvuk. Když jsem se dokázala pohnout a doběhla k němu, nedýchal.“

Vyndala hrnek z kredence, chvíli se na něj dívala, pak ho zas dala zpátky.

„Doktor pak říkal, že ho mohla ranit mrtvice a proto spadl. Nebo ho píchla vosa, co na tom už záleží...“

Jak poslouchala, sama tím prostorem letěla a dopadla se zvukem, který uvnitř byl jak hřmění. Polkla s námahou.

„A to jsi od té doby pořád sama?“

„Myslela jsem, že tu nevydržím, ale když jsem viděla ten náš malý nuselský byt, kde se David s tátou pořád jenom hádali, tak jsem tu zůstala. Krávy jsem prodala, pole a luka pronajala, nechala si jen ten obchod. Žít se tady dá, je to stejná bída jako jinde.“

Jak to, že tohle dosud nevěděla? David o Báře příliš nemluvil, měl asi jiné starosti a ona s ním.

„A nikdy... to jsi svého muže tolik milovala?“

„Proč jsem se znovu nevdala? A za koho? Vždyť tady nikdo není, jen pár dědků, o ty nestojím. Mírek? No, měla jsem ho ráda, byl to hodný muž. Ale velká láska to zas nebyla – to taky tady mezi kravami a slepicemi...“

Nedopověděla. Rázně začala něco míchat v kastrolu. Hleděla na ni, jak se kolem její hnědé blůzy začínají šířit indigové stíny a přemýšlela o tom, zda by dokázala namalovat pocit z ní. Tvrdá skořápka věčnosti a pod tím hněv. Asi na život, který k ní nebyl moc vlídný.

IV

Nevracel se. Jak to bylo dlouho, měsíc, rok? Prý jen dva týdny.

„Tvrdí, že je to kvůli tátovi,“ řekla Bára. „Prý se chce ženit, přitom neudrží moč. Taková blbost, vždyť mu není moc přes šedesát.“

„To asi není pravda,“ řekla stísněně.

„Cože? Snad vím, kolik je mému tátovi!“

„To, že tam trčí kvůli svému otci. Utekl přede mnou a už mě nechce vidět.“

Bára se na ni podívala, jako by s ní chtěla souhlasit, pak mávla rukou.

„Taky blbost. Copak za tebou nechodil, když jsi byla v tom v ústavu? A mohl tě tam nechat, ne? Místo toho mi tě hodil na krk.“

„A sám utekl... On se mě asi bojí.“

Bára se obrátila s trochu křivým úšklebkem. Asi se neuměla doopravdy usmívat, nebo to zapoměla za ta léta samoty.

„Tebe? Prosím tě.“

„Bojí se lásky... nebo šílenství. Možná, že je to vlastně stejná věc.“

„Káťo, co to zas breptáš! Ty jsi snad trochu praštěná, ale hned šílenství...“

Jenomže nevěděla o tom popelu. A přitom ho bylo tak mnoho, všude, v Báře, v ní...

* * *

Stála u plátna, které si sama napnula, pokryla šepsem, vybrousila. A malovala svět, který je celý z popele: stromy i dům a před ním ona s Bárou, vše v šedomodrých valérech, tu a tam podbarvených černí nebo hnědí. Bylo to těžké zpodobit, jak popel v jemných lístcích, protkávaných prasklinkami, drží jen taktak pohromadě, jak se už chystá rozpadnout, sesout se do beztvarych kupek. Stály tam s Bárou v čase utkvělé, pod oloveným nebem s trochou bledě žluté záře. Ani jediný lístek popele se nepohnul, čas prostě stál a ona s ním, nehybná v sobě, i když její ruka pracovala. Už vlastně umřela a umírala znovu ve své smrti, pořád dokola. Nic

nemělo už smysl, jen se to mohlo ještě zobrazit: na kraji hynoucího vesmíru, na konci všeho času věrně namalovat bosou nohu z popele...

„To je tak strašné a zároveň krásné, že se člověk ptá...“

Obrátila se, napůl osleplá.

„Jiří Hradil,“ řekla zkusmo.

„Hradský. Vy si to nikdy nezapamatujete.“

„David tu není.“

„Vím, potkal jsem ho ve městě.“

Město? Copak se ještě taky nerozpadlo do hromádek popele tak jako celý svět? Ne, třeba všechno je jak dřív – za okny zahrada, pak cesta k brance, pole, luka, město někde v dálce rozplizlé do stále větší plochy, celé se tetelící mravenčími pohyby. Až na ni, utopenou v louži samoty.

„Neříkal, jestli se sem někdy vrátí?“

„Ne... Tedy neříkal. Má prý nějaké starosti.“

Hleděla na něho. Teprve teď ho jasně viděla.

„Máte na kabátě snůh.“

„No, chumelí tam, to jste nevěděla?“

Pohlédla z okna, do té bílé záře, háčkované droboučkými peříčky. Dotkla se bílých stop na jeho kabátě. Studené, vlhké.

„A vy jste se tu objevil... David tu zas není.“

„Já vím.“

„Tak proč jste přišel?“

„No přece za vámi.“

Hleděla na něho rozšířenýma očima. Byla snad někdo, za kterým se chodí?

„Tak pojd'te do tepla, já vám najdu tu láhev.“

„Proto jsem přece nepřišel. Chtěl bych si koupit některý váš obraz.“

Lekla se. Koupit její obraz, to bylo tak trochu jako koupit ji.

„Nemají rámy...“

„Ty přece žádné nepotřebují. Dám si ho zalištovat. Větší problém je s výběrem... Myslel jsem, jestli byste se mnou nezajela ke mně.“

„K vám?“

„No, mám dům kousek od Prahy. Nic honosného, to víte, spisovatel. Nebýt těch filmů, co podle mne natočili... Snad byste mi poradila, který se tam hodí.“

Hleděla na něho nechápavě.

„No, obraz myslím. Mám celkem slušnou sbírku, mohla by vás zajímat.“

„Ale já odsud nemůžu. David říkal, že bych se ztratila.“

Byla ve světě ztracená i tak a nijak nevěděla, jak se zase najít.

„Vždyť já vás přivezu zas zpátky,“ zasmál se. „Je to tak půlhodinka jedna cesta, když se na to trochu šlápne. Nebudete pryč o mnoho víc, než tak dvě hodiny.“

„Přijde Bára...“

„Tak jí tu nechte vzkaz. A už se pořád nebraňte, bude to aspoň zážitek. Jste tady pořád zavřená...“

Náhle se rozhodla a zamířila prostě z domu ven.

„Počkejte! To chcete jít v bačkorách a bez kabátu? Vždyť tam sněží!“

Poslušně jak malá holka se přezula v síni, stáhla kabát s věšáku a přes hlavu si přehodila šátek.

„Tak na koho se čeká?“

„Vy jste ale číslo,“ zasmál se.

* * *

Hleděla vzhůru do chomáčů sněhu, které na ni padaly. Takové velké, subtilní a přesto těžké tvary, které jí opatrně přistávaly na nose a hned se měnily v studenou vláhu – a mezi nimi bílá tma. Zafoukal mírný větřík, sníh se ihned roztančil a ona s ním, jak se ho pokoušela lapit mezi rty.

„No tak už pojd'te,“ zavolal. „Brzo z vás takhle bude sněhulák.“

Nikdo s ní takhle nemluvil – tak uvolněně, bez starosti nebo jenom sotva skrývaného odporu. Ačkoliv Bára se s ní zvolna smiřovala, tím svým obhroublým způsobem. Ale i ta jako by byla stále trochu ve střehu. Hradil či Hrabák, ten byl bezstarostný. Asi na ni tak moc nemyslel. Šla za ním k autu, tam se celá otřepala.

„Děláte to jako Astor,“ řekl se smíchem, když byli v autě.

„Astor?“

„Můj pes. Vždycky ho беру s sebou, ale tentokrát...“

„Já se psů bojím.“

Podíval se na ni krátce, pak zas zpátky na silnici, po které se rozjel velkou rychlostí.

„Astora nemusíte. To je to nejdobromyslnější stvoření, co znám. Je vlastně ještě štěně, i když...“

Zase nedořekl. Hleděla chvíli na něho a potom ven. Jel rychle a ona už odvykla takovému pohybu: vlny polí, lehce zabílených sněhem, se kolem zdvíhaly a klesaly jak vzduté moře, pak na ni vykřikla hradba černého lesa, která hned zase zmizela. Jakýsi štíhlý, krásně vyklenutý bílý most, který se zjevil na obzoru, krajinou záhadně a tiše proplouval. Vedl odnikud nikam, jak se odsud zdálo. Cítila z něho neurčitou naději.

„Co znamená ten popel?“ zeptal se.

„Popel?“

„Na vašem obraze. Ne, že by musel něco znamenat, i tak je zajímavý, ale...“

Hleděla chvíli na silnici, v mysli pořád onen most.

„Popel je všude, všechno jednou shoří,“ řekla pak.

„Myslíte na nějakou katastrofu?“

„Život je přece katastrofa. A taky nádhera.“

A taky láska, pomyslela si, jenomže ta je jako smrt. Tristan... ne, to jsou jenom fantazie, teď to na chvíli věděla. Tříska měl pravdu, život musí brát takový, jaký je. Jenomže co to znamená? Most přes propasti, které na ni otevírají svůj chřtán? A co, když není žádný most? To by pak nekonečně padala tak jako chumáč sněhu...

„No a jsme tady,“ řekl vedle ní. „Vidíte, ani ne půl hodiny.“

Jak omámená vystoupila, šla s ním k brance. Veliký pes, který vypadal jako dávno nestříhaná ovečka, k nim vyrazil od dveří domu.

„Astora, neskákej! No tak, ty divochu...“

Koule bílých a šedých chlupů, která se protahovala a zase smršťovala, jak pes tančil kolem ní. Nakonec jí vrazil čenich do boku, žádostiv odměny za tohle představení.

„Hodnej pejsek.“

Třaslavou rukou přejížděla po vlasaté hlavě, cítila tu teplou příchýlnost.

„Moc si s ním radši nezačínajte. On je strašný mazel, nikdy nemá dost.“

Má nikdy nenasyčenou potřebu lásky, tak jako já, pomyslela si. Jako by láska byla most, po němž je možné projít životem.

* * *

„Dejte si kabát sem a pojd'te dál,“ řekl. „No tak Astora, dej pokoj. Vůbec neposlouchá. Já nemám čas a vlastně ani chuť ho drezírovat. Dáte si něco, koňak, víno?“

„Vlastně bych neměla...“

„Sklenka sherry vám jistě neublíží.“

Rozhlížela se kolem sebe. Dvě stěny pokrývaly velké knihovny a jinak všude, kam se podívala, visely obrazy, často dva tři nad sebou. Byly docela dobře sladěné, ale i tak to bylo jako skákat mezi světy, když se na ně těkavě dívala.

„Vy máte Istlera?“

V prostoru, vymodelovaném jen barevným přeléváním od malachitu po Brandlovu zeleň se vznášelo tajemné město plné štíhlých věží, většinou bílé s okrovými nebo také růžovými odstíny. Vlastně to bylo všechno špatně a přitom to tak přesně sedělo, že celý výjev jako by měl jednu bohatou a vibrující barvu. Hleděla na město a zdálo se jí, že je v něm, že kráčí jeho průchody a stoupá po schodech do jedné z věží. Trhla sebou, když promluvil.

„Stál mě celé jmění. A přitom teď jako by nebyl. Ani nevisí v Národní galerii.“

„Co na tom záleží!“

Přijala od něho broušenou sklenku s průzračně jantarovým nápojem, v kterém se, když jí zkusmo otočila, objevila také růžová. Jako ten Istler, pomyslela si a ochutnala. Bylo to lahodné.

„To je tak dobré! Co to je?“

„Vždyť jsem to říkal, sherry. Pro mne je moc sladké.“

Nalil sám sobě z černé láhve se zlatým emblémem nějaké známé tváře.

„Máte tu dobré obrazy,“ řekla a napila se.

Jemná sladkost se jako tíha rozlévala po těle a zároveň ji obklopila něžným obláčkem.

„Proto tu chci mít jeden od vás.“

„Vždyť se sem nikam nevejde.“

„Jsou tady další pokoje, já vám to potom ukážu.“

Chvilí usrkával svého nápoje, pak ho najednou vypil. Pohlédl udiveně na sklenku, pak vstal, přistoupil k stolku s láhvemi, okamžik váhal a znovu si nalil.

„Neměl bych tolik pít,“ řekl a napil se.

„Vy tu žijete sám?“

„Sám? Vždyť je tady Astor.“

„Jinak nemáte nikoho? Myslím ženu...“

Pokrčil lhostejně rameny.

„Mám a nemám, to je různé. Občas se tady někdo objeví...“

Taky se napila a překvapilo ji, že je už sklenka prázdná. Všimnul si toho, vstal a dolil jí z baňaté láhve s cizokrajným nápisem.

„Jen trošičku... Nestýská se vám, když zase odejdou?“

„Ony se vždycky postarají, aby ne... Já taky asi nemám nadání, žít s někým pořad.“

„Copak to jde, žít takhle bez lásky?“

Zasmál se. Když promluvil, díval se přitom do své sklenky, jako by tam četl odpověď.

„Prosím vás, láska. Napřed trochu okouzlení, ale hned z ní pučí různé nároky. Obtáčejí vás jako chapadla a čím dál víc vás svazují...“

„Taková přece není,“ skoro vykřikla. „Láska je...“

Zarazila se. Měla jí plná ústa, hlavu, náruč. A náhle jako by jí unikla, zbylo jen prázdno. Rozhlédla se bezradně.

„Já o ní píšu, tak bych to měl vědět. Jenomže jsou to ovšem fantazie... Psát o ní, to mi stačí. Jinak mám rád svobodu.“

„Já bych tak nemohla. My s Davidem...“

Na chvíli zase věřila, že jsou jako Tristan a Isolda, jenomže tam láska znamená smrt... Potom si všimla, jak se na ni ironicky dívá.

„Asi mi chcete říct, že máte ideální vztah. A co ty jizvy na zápěstí?“

„To, co to způsobilo, skončilo. David se vrátil, máme teď jen jeden druhého.“

Zavřela pevně oči. Bylo to tak, muselo to tak být!

„Vy myslíte, že když je David v Praze sám...“ začal.

„Já to nechci slyšet,“ vykřikla.

Vymrštila se a běžela ven na zahradu. Astor vyrazil s ní. Když byli venku, hleděl na ni vyčkávavě, jakou mu připravila hru. Ona se ale jenom dívala s mírného vrchu na kus města, který odsud viděla. V modravé mlze se ta spousta šedobílých domů rozlévala jako moře, tisíce domovů a v nich tisíce lidí, každý z nich osamělý v touze po bezpečné náruči... David tam někde byl. Kdy se už vrátí domů? Cítila, jak jí tečou slzy. V náhlém popudu klekla na zem, objala kolem krku psa a zaryla se tváří do té bílé srsti. Teplo živého těla ji poněkud uklidnilo. Pak uviděla, jak se na ni Astor dívá přes své chlupy, v černých očích asi údiv nebo zklamání.

„Ty jeden Astore,“ zašeptala a zas se k němu přitiskla.

Pak ucítila ruku na rameni.

„Pojďte dovnitř, nachladíte se.“

Poslušně vstala a šla zpátky do domu, nezvykle klidný Astor těsně vedle ní.

* * *

Když jeli po silnici zpět, vyplul zas v dálce bílý most, který tam na obzoru delší dobu stál a pak se rozplynul. Držela chvíli jeho představu nad oraništi, vroubkovanými sněhem, který tady dál od kotliny města ještě neroztál. Potom ji zaujaly krajky holých větví lip, které se v jemných ornamentech rýsovaly proti obloze.

„Myslíte, že se tam některý bude hodit?“

„Já nevím, snad,“ řekla nejistě.

Nikdy nemyslela na své obrazy jako na součást nějaké sbírky.

„Chtěl bych ten, jak tam jdete bosá po trávě a necháváte za sebou krvavé stopy. To mi k vám nejmíc jde. Protože vy se pořád nějak zraňujete.“

Pohlédla mlčky na něho, pak zase před sebe.

„Jedno mě jenom mrzí, že jste na obrazech vždycky zády. Je to tak na všech, které jste mi ukázala. Proč je to tak?“

Chvíli přemýšlela, než našla odpověď.

„Já přece do nich vstupuji. Jinak to nejde.“

„Tak není vidět vaše tvář?“

„Je, ale z hloubi obrazu.“

Mlčky se na ni podíval, pak stočil pohled zpátky na silnici.

„Je to škoda,“ řekl pak. „Máte velmi přitažlivou tvář.“

Sáhla si na nos, na čelo, na obě tváře.

„Přitažlivou, proč?“

„Na to přece není žádná odpověď. Prostě se mi líbíte. Nechcete se někdy namalovat, aby byla vidět vaše tvář? Nemyslím zrovna autoportrét...“

S úlekem zvažovala tuhle možnost. Hledět sama sobě do tváře, nevědět, která je ta pravá? Bála se zrcadel, všech lesklých ploch, které vracely její podobu.

„Raději ne.“

„Škoda. Rád bych se na vás díval doma v pokoji. Tak se aspoň budeme často vídat.“

„Jsem Davidova žena.“

„Co to s tím má společného?“

„Já nevím, všechno. Nebo taky nic.“

Zasmál se.

„Vy jste tak krásně praštěná. Už aspoň víte, jak se jmenuju?“

„Jiří Hradil.“

Znovu se zasmál.

„Dám vám svou nejlepší knížku. Budu vás pak zkoušet, kdo ji napsal.“

Pohlédla na něho, na jeho pravidelnou, veselím teď rozjasněnou tvář. I jí se líbil, ale nevěděla, kam ho do svého příběhu zařadit. Melot? To by jí musel zabít Tristana.

V

Dala těch deset tisíc Báře, sama by nevěděla, co si s nimi počít.

„Tolik za trošku barviček?“ divila se Bára. „Na to bych v kšeftu musela dřít měsíc.“

Hradský se přitom jenom zasmál, když mu předtím řekla sumu. Na místě odpočítal tisícové bankovky.

„Na moc se necítíte. Mám holt štěstí, že tu není David. Ten by jistě řekl víc.“

David tu ale nebyl, ani tehdy, ani teď. Objevil se na pár dní, pak se zas chystal odjet, že má práci ve městě. Řekla mu o tom prodeji, když se už zase sbíral k odjezdu.

„Hradský, ten lišák? Jak se tady vzal?“

„Přijel tě navštívit, že prý by se chtěl s tebou udobřit.“

„Vždyť jsem ho potkal a nic neříkal. Ten, udobřit? Nikdo ho nezajímá, jenom on... Deset tisíc za takový obraz! To tě pěkně využil.“

„Kolik jsem měla říct? Padesát tisíc, milion?“

„Takových dvacet, to by bylo blíž. Tříska je jistě dá, jenom, co ho sem dostanu.“

Říkal to uspěchaně, jak si věci nosil do auta. Celou dobu se na ni nedíval.

„Davide, vrátíš se?“

„No samozřejmě, vždyť jsem říkal...“

„Mám divný pocit, že mě opouštíš.“

„To jsou ty tvoje nálady. Řekl jsem týden, nejvýš deset dní. Ty zatím maluj, máš teď plátna dost, i slepých ráků. Koupím ti taky barvy, štětce, jenom co se k tomu dostanu.“

Říkal to z auta, oči před sebe do předních skel. Potom zabouchl dvířka.

„Chtěl jsi tu pořád se mnou být, dopsat tu knihu,“ řekla slabě.

„No, to jsem chtěl. Jenomže věci nejdou pořád, jak si člověk maluje.“

Pokynul jí a pak se rozjel. Ani ji nepolíbil, nebo si to nepamatovala? Hleděla chvíli na zatáčku, za níž auto zmizelo, vylekaná z toho prázdna, které tady zanechal. Potom pomalu prošla brankou zpátky do zahrady. Stromy už poztrácely všechno listí a stály ve večerním slunci, lesknoucí se chladnou vlhkostí. Pomalu kráčela přes jejich ostré stíny, před sebou temný průmět vlastní postavy, který se před ní plazil po zemi. To byla ona skutečná, sešlápnutá a zadupaná do země. Tristan s Isoldou si byli blízcí v životě i v smrti, ale jí David už odhodil. Jak měla sama žít? Neměla sílu ani zemřít.

Došla až k velikému pařezu po hrušce, kterou Bára kdysi dala porazit. Představila si to mocné čnění do výše, plné šťavnatých plodů, a na vrcholku člověka, kterého náhle něco srazilo, něco většího, než byl sám – anebo mnohem menšího. Cítila skoro fyzicky ten pád a pak ten mrtvý náraz. Nic většího, než „buch“. Anebo Bůh. Něco tak nepochopitelného a přitom prostého.

* * *

Hradský přijel, když se už lopotila s posledními zbytky toho světa z popela. Dala do toho výjevu veškerou beznaděj, které se trochu zbavovala, jak ji kladla na plátno. Zase ho neslyšela, když k ní přišel zvenčí, v svém dlouhém modrém kabátě. Trhla sebou, když za ní zakašlal.

„To jste zas vy? Jak jste se tady objevil?“

„Prostě jsem vešel, není zamčeno. Přivezl jsem vám svoji knihu, jak jsem slíbil.“

Chvíli si otírala ruce do hadru, pak vzala knihu z jeho rukou.

„Stíny lásky? Copak láska může vrhat stín?“

„Zrovna vy se ptáte? Jen si to přečtete a hlavně vždycky, když vezmete knížku do ruky, tak se prosím vás podívejte, kdo to napsal.“

Usmála se.

„Já už to vaše jméno umím.“

„Tak to jsem rád. Jak vidím, právě jste ten obraz dodělala. Strašné a přitom krásné, jak jsem asi říkal. Bojím se dýchat, aby se to všechno nesesulo... Ale to nebe, to je nějak...“

„Spálené,“ doplnila ho.

„Copak se dá spálit nebe? Chcete říct, že už není vůbec žádná naděje?“

„Já nevím, co chci říct. Maluju to, co cítím.“

Pokýval hlavou.

„To asi nebude moc veselé. Koukněte, Kateřino... můžu vám tak říkat, že? Vy se musíte nějak dostat z téhle deprese, nebo to s vámi špatně skončí. Já jedu provětrat svou chalupu a připravit ji na zimu. Mám ji tu celkem blízko, nechcete jet se mnou?“

„Chalupu? Vždyť máte dům.“

„Koupil jsem ji, ještě když jsem bydlel v bytě ve městě. Myslel jsem, že tam budu v klidu psát. Jenomže moc tam nebývám. Asi ji brzo prodám. Teď ale musím... Tak pojedete se mnou? Přijdete na jiné myšlenky.“

Zas trochu zaváhala. Potom kývla. Čekal na ni v kuchyni, zatímco si myla ruce, pak se převlékala v pokoji.

„Ten váš obraz se u mne docela pěkně vyjímá,“ říkal jí přes přivřené dveře. „Prozatím nevisí, potřebuje lišty, ale to se brzo zařídí... Jenom mě mrzí, že tam na něm odcházíte ode mne. Já bych spíš chtěl, abyste přicházela ke mně.“

Nic na to neřekla, nevěděla dobře, jak to myslí. Vzala si boty, kabát, potom zamkla chalupu a klíč dala na známé místo.

„Nenecháte tu nějaký vzkaz? Budeme pryč několik hodin.“

„David tu není a Bára, ta se o mne nebojí. Možná by byla ráda, kdybych jednou provždy zmizela.“

„Nemá vás ráda?“

„Říká, že mě jí David hodil na krk a že je ze mne nervózní. Ačkoliv teď, když jsem jí dala všechny peníze, co jsem dostala od vás, je celkem přátelská.“

Když přišli k brance, vyřítíl se z auta chundelatý pes.

„Astore! Tys mě přišel přivítat?“

„Vidím, že jeho jméno jste si rychle přivlastnila,“ řekl nespokojeně.

„Vždyť je to pejsek, vid'. Ten toho víc, než jméno nemá.“

„To byste viděla!“

Couvala před Astorem, který na ni chvíli skákal. Když jí olízl tvář, přestal s tím tancem a přimkl se bokem k ní. Cítila jeho teplé silné tělo. Nějak ji to dojalo.

„Astore, musíš dozadu. Paní si sedne vedle mne.“

„Předtím byl vpředu? Třeba řídil?“

Zasmál se a vklouzl za volant.

* * *

Vyhlížela zas ten most, ačkoliv jeli jiným směrem. Most, to nebyla jen stavba někde nad vzdáleným údolím, ale něco, co k ní promlouvalo z prostoru – tak jako obloha, která se nad ní náhle rozevřela, a slunce, které si teď právě pohrávalo s oblaky. Potom ji zaujala krajina.

„Ty vršky vypadají, jako by si tady obří děti hrály v písku.“

Podíval se tím směrem a pokrčil rameny.

„Tohle je Středohoří. Vy jste tu nikdy nebyla?“

Zavrtěla hlavou. Nebyla nikde, kromě světa vlastních představ, aspoň pokud věděla.
„Je to sopečná krajina, poměrně mladá, jak mi říkal jeden geolog.“

„Mladá?“

Nikdy jí nenapadlo uvažovat o krajině jako mladé nebo staré.

„Sto milionů let, tak to snad říkal. V té době sopky ještě žily, tedy soptily.“

Snažila si to představit – jakési obrovité boláky, jimiž se provaloval zánět Země: hněv v temných hlubinách, který pak vždycky vyvěl spoustou zemské krve, rozžhavené doběla, chrlením lávy a obrovských mraků.

„Musí být všude spousty sopečného popela.“

Pohlédl krátce na ni.

„Nechte už popel být,“ řekl. „Koukněte, jak je krásně. Sice teď nic nekvete a listí taky skoro všechno opadlo, ale slunce přece svítí a my žijeme.“

„Já si tím nejsem jistá. Třeba jenom sníme.“

„Pak je to hodně živý sen.“

Najednou ucítila vlhko na ruce a zašimrání. Astor prostrčil čenich mezi sedadly a olízl jí ruku, jíž se přidržovala sedadla. Bylo to, jako by ji oba chtěli ujistit, že je vše v pořádku a na svém místě – a ona přitom letěla tím velkým prostorem, nevázaná jako potřeštěný pták. Proč klidně s nimi odjela a nečekala na Davida? Náhle věděla skoro jistě, že se nikdy nevrátí: David ji nechal, jenom nedovedl najít odvahu to říct. Báł se, že by se tentokrát už doopravdy zahubila a on by musel žít s tou vinou do konce svých dní...

„Už se zas mračíte. Sluší vám mnohem víc, když se alespoň trochu usmíváte.“

„Co na tom záleží, jestli mi něco sluší?“

„Říkal jsem vám, že se mi líbíte. Ženy většinou chtějí...“

„Když já asi nejsem žena.“

Zasmál se a krátce na ni pohlédl.

„A co tedy jste?“

„Já nevím, možná stín... co vrhá láska, jak jste napsal. Taková osamělá Isolda...“

Zavrtěl nad ní hlavou.

„To je mi nápad. Kdepak byste dneska našla Tristana.“

„Myslela jsem, že možná David...“

Hleděla úzkostlivě na něho, pátrala v jeho tváři po nějaké stopě nesouhlasu. Jenomže nic tam nenašla: díval se na silnici před sebou, obličej skoro bez výrazu. Po delší chvíli ale promluvil.

„Víte, mně se ten wagnerovský příběh nelíbí. Nikdo by neměl být tak závislý, aby nemohl bez druhého žít. A to splnutí v smrti, to je romantická pitomost. Je hezké, když se lidi zamilují, ale úplně se ztratit v druhém...“

Ano, ona se ztratila. Ne vlastně v Davidovi, ale mnohem dřív, nejspíš už, když se narodila. Co vůbec pamatovala, vždycky hledala lásku jako tichý přístav, v němž by mohla zakotvit a skrýt se před světem, který o ni patrně nestál. Matka jí sice občas dávala najevo city v náhlých erupcích hlasité něžnosti, které jí trochu lekaly a vyvolávaly v ní stud, protože je vždycky předváděla před cizími. Když byly samy, většinou se stáhla do jakési chladné nepřístupnosti nebo náhle a nečekaně vybuchla vřiskavým vztekem pro docela nepatrné přestupky, kterých se dcera nevědomky dopustila. A stejně brzo někam odešla, do divadla nebo oslavovat... Muži, kteří se u nich střídali, neměli o ni zájem – a taky vždycky brzo kamsi odešli. Až na Mířu, který už zůstal a snášel pokorně matčiny nálady. Ten o ni zájem měl, jenomže nějak mazlavý a ohavný, zvláště, když povyrostla. Měla v té době kamarádku, Markétu, k níž velmi přilnula a viděla v ní přímo ideál přes její trochu neforemnou postavu a tvář, pokrytou vždycky uhry. Jenomže ta ji náhle, nepochopitelně zradila....

„Koukněte, už tam budeme,“ řekl Hradský vedle ní.

Vzhlédla a uviděla úzkou cestu podél potoka, po které jeli do příkrého vrchu. Vlastně ji předtím také viděla, ale docela nevnímala. Teď ale pochopila, proč se cítila tak trochu stísněná: travnaté stráně, zšedlé zmrzlou mlhou, se prudce svažovaly k potoku, na kterém ležel chladný stín. Auto se namáhavě dralo cestou do vrchu, až se na chvíli zdálo, že to už nezvládne – ale to Hradský jenom přeřadil a dál už jeli pomaleji, ale bezpečně. Minuli řadu chalup, jak se zdálo obydlených. Na protější stráni stálo menší stádo krav, které k nim obrátily nechápavé pohledy. Potom vesnička skončila, cesta se vyhoupla na travnatou plošinu a tam, skoro na kraji lesa, stála bílá chaloupka s kamennou podezdívkou. Zavřené okenice měla zelené. Vypadala nějak stuleně a mile.

„To je taková krása,“ vyhrkla.

„Taky se mi tu líbí, jenom je to trochu z ruky,“ řekl.

Dojel už před vchod, potom zastavil.

„Radši se proběhněte trochu s Astorem,“ řekl, když vystupoval. „Já zatím zatopím. Bude tam zima, chalupa je chladná v létě, natož teď.“

Astor vyrazil z auta jako veliká řasnatá koule. Chvíli se proháněl bezcílně sem a tam, válel se v trávě, znovu vyskakoval a pak se zastavil a hleděl na ni s očekáváním, jakou hru pro něj připravila.

„Počkej, já najdu klacíček,“ zavolala na něho.

Přátelství se zvířetem, které naskočilo minule, bylo úplně přirozené. Zdálo se jí, že zvíře chápe její osamělost a snaží se ji nějak zaplnit. Došla až k lesu. Na jeho okraji holé keře habrů nebo lísek byly zcela pokryté bělostným jíním. Některé větve vypadaly jako z krajek a v bledém slunci, které náhle vyšlo za mraky, jiskřily jako drahokamy v pohádce. Sehnula se a našla v zvadlém listí kousek dřeva. Chvíli si prohlížela jeho tvar, pak si vzpomněla na psa, který pořád čekal.

„Astore,“ zavolala a hodila ten klacek, jak to jenom šlo.

Pes ihned vyrazil, pak ale zůstal nerozhodně stát. Došla až k němu.

„Vždyť ty chudáku pro své chlupy ani nevidíš!“

Klekla si k němu a objala ho kolem šíje. Tiskla se k jeho teplé srsti a náhle se jí z hrdla vydral vzlyk. Ubohé zvíře, které ani dobře nevidí, jí náhle připadalo velmi blízké, tak blízké, že se nad ním dalo plakat...

Astor tu něhu chvíli vydržel, pak popošel a zdvihl klacíček, který přece jen viděl.

* * *

Seděli na rozměrné ovčí houni těsně před krbem, ve kterém plápolaly rudé, oranžové, místy fialové plameny. Hradský prostřel nevelký ubrus na houni, na něm nějaké sendviče a láhev červeného vína s dvěma pohárky. Byl si tak jistý, že s ním pojede? Patrně byl.

Za sebou měli hrubě přitesaný stůl se dvěma židlemi, pod kterým Astor právě zpracovával svoje granule, nad hlavou nízký strop s černými trámy. Všechno to zařízení – byla tam i prostá kredenc, nízká komoda a ještě lavice – působilo teple, ale jenom, když se člověk díval od krbu: v místnosti byl jinak chlad snad větší než tam venku na louce.

„Trvá to, než se místnost jakžtakž prohřeje,“ řekl a nalil do pohárků víno. „Člověk i v létě musí občas zatopit, jinak tu nevydrží, aspoň já. Proto sem skoro nejezdím, jsem zimomřivý. Tak na zdraví.“

„Vy zase pijete, když řídíte? Co když vás chytí?“

Pokrčil rameny.

„Já jezdím po silničkách, kde většinou nehlídkují. Ale když mě přece jenom jednou chytnou, tak holt zaplatím. To máte jako vůbec v životě. Nic není zadarmo, za všechno zaplatíte dřív či později.“

„Mám pocit, že já pořád platím za něco, co nedostávám.“

Zasmál se.

„No, to je jako daně – ty taky pořád platíte, ať něco chcete od státu či ne. Proto je důležité, brát si všechno, co vám život nabízí, tak aspoň máte něco za to utrpení, které stejně přijde tak jak tak.“

Nějakou dobu mlčeli a jedli, zatímco Astor, který dávno zhltнул svoje granule, pod stolem spal.

„Když říkám, co vám život nabízí,“ ozval se najednou, „tak myslím taky vás a sebe. Vy se mi líbíte a já vám zřejmě trochu taky, snad se nemýlím. Tak co s tím uděláme? Necháme to jenom tak?“

„Co s tím můžeme dělat?“ řekla překvapeně.

„Kdybyste nebyla taková, jaká určitě jste, řekl bych, že se mnou teď koketujete. Když žena tíhne k muži a on k ní, tak většinou...“

„Ale já jsem přece Davidova žena.“

Zamračil se, jako by řekla něco neslušného.

„Sama jste řekla, že vás asi nechce.“

„To že jsem řekla?“ přikryla si ústa s úlekem.

„No, možná naznačila, na tom tolik nezáleží. Já vám přece nenabízím manželství. Jen jsem si myslel, že bychom si mohli vzájemně dát trochu radosti.“

Vyskočila a začala sklízet zbytky jídla.

„Nechte toho uklízení, všechno to hodíme do ohně.“

„Kdyby se všechno dalo hodit do ohně a tím to zmizelo... Jenomže zbude vždycky popel a co s ním?“

„Vy s tím vaším popelem,“ řekl zklamaně. „No, já vás přece nenutím.“

Poněkud ustoupila, chytila se stolu. Hlava se jí mírně točila, neměla tolik pít.

„Vy jste, Jiří, hodný člověk a já si vážím toho, že se o mne zajímáte...“

„Vážnost není zrovna, oč mi jde.“

„Vy jste úspěšný spisovatel,“ nedala se přerušit. „A k tomu pěkný muž, spousta žen by vás určitě chtěla. A já jsem jenom obyčejná ženská, která trochu maluje, protože neví, jak by jinak přežila. Já bych snad ráda...“

Odsunula židli, sedla si. Astor se vzbudil, protáhl se a šel k ní. Položil jí čenich na kolena a spokojeně zamručel, když ho bezděčně podrábala za ušima.

„Jenomže nejde to tak snadno, víte,“ řekla omluvně. „Já prostě nejsem svobodná.“

„To pro vás tolik platí?“

„Nemyslím papír, co jsme podepsali na úřadě... myslím pouto. Když jsme se vzali, David pro mě byl taková jistota, že nebudu už nikdy sama.“

Začal házet papíry a ostatní zbytky do ohně.

„Každý je přece v hloubi sám,“ řekl před sebe.

„Vy asi neznáte tu samotu, o které mluvím.“

Pokrčil rameny a prudce prohrábl v ohništi zbytky dřeva, které se přelévaly temnou červení. Oheň na chvíli prudce vzplál.

„Tak velká jistota to teďka ale není, ne? A ani dřív, podle vašich zápěstí...“

Prudce vstala, až se za ní židle málem překotila. Astor se na ni udiveně podíval.

„Vždycky zůstává naděje. Bez ní bych asi... vlastně nevím. Nemůžeme se už vrátit? Jsem tak dlouho pryč...“

„Úplně hned to nebude. Ten oheň musí dohořet, popel se musí vymést. Vypustit vodu, zavřít okenice...“

Ne, pomoc od ní nepotřebuje, mohla by ale vzít na procházku Astora.

* * *

Astor byl pouto, které mezi nimi nenápadně vytvořil. Snad ani nechtěl, prostě to tak vyšlo. Byla s ním dvakrát, třikrát a už v ní vznikla zvláštní přichylnost k tomu němému zvířeti. Bezbranná dobromyslnost, kterou cítila v jeho černých očích, v celém tom jeho neohrabaném kosmatém těle, které tak hrálo na dotek, ji zvláštně dojímal. Nejradši by se s ním pořád jen mazlila, ale pes měl svoje potřeby.

Šla s ním do stráně až ke kraji lesa a potom kousek po cestě, která se mezi stromy náhle rozevřela. Ty bílé ornamenty z jíní, jimiž byly ozdobené keře na okraji, tady v hloubi lesa nebyly – bylo tu možná trochu tepleji a hlavně zvláštní, jako by tajemné ticho. Narudle strupaté pně borovic tichounce povrzávaly, občas zaznělo šelestění křídel nějakého ptáka nebo vysoko nad hlavou náhle zašuměl poryv větru v korunách. Jinak les tiše stál, jako by přemýšlel. Bylo jí trochu závratně a úzko z toho prostoru, který tu mezi kmeny vzhůru vybíhal, také z té tiché soběstačnosti, s níž si tu stromy rostly, lhostejné k lidským radostem a trápením. Byly jako nějaké postavy, které tu vyčkávaly, až zas odejde. Možná jí kladly němou otázku, na kterou neuměla odpovědět.

Najednou ticho vybuchlo kaskádou různých zvuků: Astor, který až dosud pročmouchával keře u cesty, vyplašil z mlází zajíce a vrhnul se s štěkotem za ním.

„Astora, zpátky!“

Najednou ji sevřela úzkost, že se Astor v lese ztratí – vždyť skoro nevidí a nezná les, podobně jako ona, oba městské bytosti. Napjatě sledovala, jak se jeho šedobílé tělo kmitá mezi kmeny. Znovu vykřikla, když zmizel v křoví.

„Astora, slyšíš? Vrať se, prosím tě.“

V zápasu svojí křehké lidské vůle s mocnou silou pudů ovšem prohrála: Astor se řítit lesem dál, jako by náhle zjistil, že je šelma a ne živá hračka pro lidi. Nakonec ztratil stopu. Nějakou chvíli rozpačitě postával a nakonec se zahanbeně vrátil na cestu.

„Ty hlupáčku,“ přitáhla ho k sobě. „Ty sis snad myslel, že dokážeš chytit zajíce?“

Hleděl jí do očí, když mu hladila hlavu, uši, šíji. Zdálo se, jako by jí říkal, že to aspoň zkusil – že sice neuspěl, stejně to ale bylo velké dobrodružství.

Když se vrátili z lesa na travnatý svah, byly už okenice v domku zavřené a Hradský čekal u auta, připraven k odjezdu. Bylo jí náhle líto, že tím to tu končí.

VI

Jak se dá namalovat prázdný prostor? Profesor Šrámek na škole jim často povídal, že zobrazit jde všechno – jenom člověk musí vědět, oč mu jde, a pak to dělat s nadhledem. Jenže ten nadhled právě neměla. Topila se v prázdnu a ani nevěděla, proč je usiluje vyjádřit – jenom nejasně cítila, že jde o její pout' časem a prostorem, snad aby sama sobě potvrdila, že na ní skutečně je, nebo snad vytušila, kam jí směřuje.

David tu krátce byl, za dva dny zase odejel.

„Co to máš v Praze naléhavého, že se nemůžeš pár dní zdržet?“ ptala se.

„Je toho spousta. Třeba jednání s autory, po e-mailu to drhne, chce to prostě přímý styk. Zrovna tak s výtvarníky...“

Říkal to trhaně, jak nosil věci do auta a zase z auta, jako by se nedokázal soustředit.

„Chtěl jsi tu dopsat knihu.“

„Nějak mi to nejde, nemám tu ten správný klid.“

„A v Praze máš? Tak mě vezmi s sebou zpátky. Já tě nebudu rušit, budu si tiše malovat a mluvit s tebou jenom pokud budeš chtít.“

Pohlédl na ni, hned zas ale stranou.

„Tobě to tady svědčí. Podívej se, jak ses krásně uklidnila.“

„Nesvědčí mi samota.“

„Vždyť je tu Bára.“

„Ale já chci tebe. Copak nejsme manželé?“

Tristan a Isolda, to sama dávno vzdala, něco ji z toho vytrhlo. Ale aspoň trochu blízkosti, jako mívají běžně lidé mezi sebou, po té cítila tak veliký hlad, že by až křičela... David jen na ni krátce pohlédl a potom zase chodil sem a tam.

„Ty už mě nemáš rád?“

„Kát'o, prosím tě.“

Přestala naléhat. Tušila, že se něco děje, ale sama nechtěla dobrat se pravdy: možnost, že by zase někoho měl, že by ji vystrčil až za kraj svého světa, to byla propast, před níž vždycky ucouvla.

„Přijedu zase na víkend. Jen doufám, že se auto nezhroutí. Myslím, že nám pomalu dodělává, dojel jsem jen taktak.“

„Tak si koupíme nové.“

„Ty ses snad... Nevíš, kde bych na auto vzal?“

„Tak prodej nějaké mé obrazy,“ řekla proti vlastní vůli. „Hradský už přece jeden koupil a říkal mi nedávno, že by určitě našel další zájemce.“

„Hradský?“ najednou zpozorněl. „Co ten mazaný chytrák tady zase chtěl?“

„Chytrák? Myslela jsem, že jste snad přátelé.“

„S Hradským? Toho zajímají jenom peníze. A úspěch, ten snad ještě trochu víc. Pro ten udělá všechno na světě. Přátelství s ním, to je jak kamarádit s hroznýšem.“

„Tebe on ale uznává.“

„To jsou takové řeči, uznává jen sebe,“ zavrčel.

Nastoupil do auta, aniž by na ni pohlédl, v tváři jakýsi uraženě nepřátelský výraz. Potom se trochu ovládl.

„No, tak buď tady hodná,“ řekl s trochu křivým úsměvem. „Já zase brzo přijedu.“

Políbil ji? Ani už nevěděla, byla tak zaražená z jeho náhlé zloby, kterou v něm vyvolalo jméno Hradského. A také z jeho cizoty, která s ní asi souvisela. Motor na třetí pokus naskočil, auto se rozjelo. Hleděla za ním, pak na prázdnou silnici, kde v tenké vrstvě sněhu zůstaly o něco tmavší stopy pneumatik, nakonec přes rozlehlá bílá pole do toho nezměrného prostoru, kde se rozlehlo velké prázdno.

* * *

Nemohla malovat – nebo to, co cítila, skutečně nešlo zobrazit. Cítila se prázdná, slabá, nějak vnitřně prokřehlá. Když stála před stojanem, chvěly se jí ruce, nohy. Řekla si, že asi potřebuje přestávku. Jenže jakmile odložila štětec, prázdno na ni zařvalo. Co bude dělat s těmi minutami, vteřinami, které líně odkapávaly? Bude si číst – měla přece tu knížku od Hradského, kterou dosud neotevřela...

Na jediný záťah přečetla ty Stíny lásky. Bylo to lehoučké a čtivé, napsáno s ironií, možná s posměchem. Osudy několika lidí se v té knížce proplétaly, byla to ale skoro jenom různě zauzlená pouť z jedné postele do druhé, případně třetí, čtvrté. Měla z prostých vět pocit, že se autor dívá na figurky pomyslné šachovnice, chvíli je nechá jednat samotné, pak je zas trochu jinak zamíchá a pozoruje, co mu z toho vyjde. Láska, to byla v knize touha po slasti, případně uražená ješitnost, když momentální partner zradil. Nikdo však v tom příběhu příliš netrpěl – byli tu vždycky jiní, kteří nabízeli nová dobrodružství, stejně povrchní a mírně komická. Bylo to snadné, čímsi svůdné, co nutilo pořád číst, ale když knihu odložila, měla pocit prázdna. Byl Hradský takový, jak se jí z knížky jevil? Možná jen vyhovoval tomu, co si lidé žádali. Jenomže bylo možné se tak přetvařovat, nedat do textu nic ze sebe? Nevěděla, sama nikdy nepsala.

Položila knihu. Najednou pocítila, že se celá třese. Zapomněla přikládát a v chalupě byla náhle zima, tak velká a svírající, že to venku muselo být lepší. Vyšla ven, aby před ní

unikla. Proč Hradský nazval knížku Stíny lásky, když tam bylo všechno průhledné? Možná chtěl naznačit, že tohle lidské hemžení, na které shlížel s jakousi přátelskou ironií, je jenom taková hra stínů, spíš nezávazná komedie lidiček, kteří by možná chtěli milovat, ale buď to neumějí nebo pro skutečnou lásku nemají dost odvahy.

Jak o tom přemýšlela, šla po zmrzlé trávě směrem k brance a pak ven. Šla prostovlasá, v trepkách po silnici a jenom kdesi na okraji mysli vnímala lehoučké vločky sněhu, který sem tam poléтал v poryvech větru a lepil se jí na tvář, na vlasy. Bílá pole se před ní vlnila a nad nimi hnal vítr bílá oblaka. Hleděla na ně a viděla v nich stádo běloušů, které se hnalo nad světem. Byla v nich divokost a svoboda, protože měli celou nedozírnou oblohu pro ten svůj trysk. Věděla, že to musí namalovat, co nejdříve začít, dokud měla před očima jejich nespoutaný pohyb. Když se však obrátila, bylo tady náhle auto, které jako by sem někdo přičaroval. Jelo tak tiše, že je neslyšela? Dřív, než si to stačila rozmyslet, vystoupil z vozu Hradský a běžel k ní.

„Co to tu vyvádíte?“ zavolal. „Vždyť mrzne a vy se tady procházíte v bačkorách, skoro nic na sobě. Copak vám není zima?“

„Je,“ hlesla a náhle ucítla, jak jí zebe celé tělo.

„Copak jste doopravdy takhle praštěná? Pojd'te rychle do tepla, než z toho nastydnete.“

Vzal ji pevně za loket a vedl do chalupy. Třásla se stále víc, už drkotala zuby.

„Já jsem tu zimu předtím necítla,“ řekla přerývaně. „Tedy cítila, ale myslela jsem, že to venku bude lepší.“

„Jste jako malé dítě. Pojd'te tady ke sporáku, doufám, že tam aspoň máte oheň.“

„Snad, nevím, já jsem se tam nedívala.“

Zavrtěl nad ní hlavou, potom přiklekl ke kamnům, otevřel dvířka a hned zaklel, jak si o západku spálil prsty.

„Tady je jen pár zbytků a ty sotva doutnají. A žádné dřevo tady není.“

„Je v dřevníku hned vlevo za chalupou. Já tam doběhnu.“

„Vy buďte tady,“ přikázal. „Já to sám udělám. Vlezte si zatím do postele, pod peřinu, tam se nejspíš zahřejete.“

Líbilo se jí, jak se o ni stará, tak ho poslechla. Peřina jako všechno kolem byla ledová, ale postupně se zahřívala. Zakutala se do ní po čelo a zavřela oči. Ve tmě za víčky se jí rozvířila rudá kola, jako kolující rozpálené uhlíky.

Slyšela kroky, jak se vrátil do kuchyně, potom hřmot polínek, která vysypal na podlahu.

„Máte to tady jak ve středověku,“ nadával. „Copak je švagrová tak chudá?“

„Ne, jenom lakomá,“ řekla, ale nebylo ji slyšet, protože jí nějak selhal hlas.

Rachotil chvíli dřevem ve sporáku, pak bylo slyšet zaskřípění dvířek.

„Snad to bude hořet,“ řekl bez velkého přesvědčení. „Tak co, už jste se zahřála?“

Slyšela jeho kroky, jak se blíží, vyhlédla k němu zpod okraje peřiny.

„Jste jako nějaké zvířátko v pelíšku,“ zasmál se. „Je vám tam dobře?“

„Je. Jenom vy jste teďka nějak větší a teď jste ještě k tomu dvojité.“

„Vy jste něco pila?“

„Jenom čaj. Nic jiného tu není a já stejně nesmím pít, kvůli těm práškům.“

To chtěla říct, ale slova se jí nějak pletla. Řekla to dvakrát, ale slova jí samotné nedávala smysl.

„Nemáte horečku? Ukažte, já si sáhnou. Proboha, vždyť vy celá hoříte. Máte tu teploměr?“

„Ne, asi ne, já nevím.“

„Tak aspoň acylpyrin nebo paralen?“

„Nejspíš ne. Bragäna totiž Bára není nikdy nemocná, vaří si pořád ty své lektvary...“

„Vy jste mi parta...Lékárna tu asi taky nebude, zajedu radši domů, já tam jistě něco mám. Tak vydržte, já se zas vrátím.“

Slyšela jeho kroky, jak se vzdalují. Chtěla zavolat, aby u ní radši zůstal, ale už bouchly dveře od chalupy a slabounce, jako by přes polštář, slyšela zvuky auta. Všichni jen od ní prchají...

* * *

Příštích několik dní se potácela v horečkách. Co chvíli odhodila peřinu, která se zdála rozpálená doruda, pak ji zas rychle zpátky přitáhla, když ji roztrásla zimnice. Horečnaté víze se jí draly do očí a nepomohlo, když je zavřela. Viděla stádo běloušů, čím dál tím hrozivější, jak se na ni řítí po obloze. Potom se na ni tlačil strop, bobtnaly skříně, výsměšně tikaly pendlovky na stěně a houpaly kyvadlem celým domem. Občas jí víze rozčeřily lidské postavy a tváře, které se k ní nakláněly, stále větší, různě změněné. Byl to snad Hradský, potom cizí člověk, pak zas Bára, Hradský, Bára, v různém pořadí. Potom horečka polevila.

Byla slabá a nejistá, jako by kráčela po tenké niti, která se co chvíli mohla přetrhnout. Seděla v posteli, Hradský ji podpíral a nutil ji pít něco divného.

„Co to je?“ zašeptala.

„Slepičí vývar. To nejlepší pro tuhle chvíli.“

„Slepičí?“ Divné slovo... Pak se odtáhla. „To Bára zavraždila...“

„Na to teď nemysli a pij. Potřebuješ bílkoviny.“

Podívala se na něho a hned sklopila oči.

„My už si tykáme?“

„No, začala jsi s tím. Možná jsi o tom ani nevěděla, říkalas mi divným jménem. Molot nebo Melot, já ti dobře nerozuměl.“

„Melot smrtelně zranil Tristana.“

Hradský zavrtěl hlavou.

„To tě ještě nepustilo? Hlavně pij.“

Poslušně se napila. Měla velikou žízeň, ale ten vývar jí nechutnal.

„Co jsi vlastně udělal Davidovi?“ zeptala se najednou.

„Já? Proč se na to ptáš? Vždyť nemáme nic společného.“

„Něco ti zazlívá.“

Hradský chvíli hleděl před sebe, potom zavrtěl hlavou.

„Já nevím. Bývali jsme kamarádi, když jsme spolu dělali. Oba jsme psali, každý po svém. Já jsem svou knížku dopsal, on nad ní ohrnul nos, že prý je povrchní. Fakt je, že já chtěl lidi hlavně bavit, on bral psaní... nevím, oč mu vlastně šlo, nějak to bylo hrozně hluboké. Pak moje knížka měla úspěch, daleko větší, než jsem čekal. On mi to asi nikdy neodpustil.“

„To myslíš vážně?“

„Tak to aspoň vypadá. Já do roka měl další knížku, zase úspěšnou, zatímco on snad pořád psal tu první, kterou myslím ještě pořád nedopsal. Napsal na tu mou druhou jedovatou kritiku, že je to jenom plytký odvar prvé, která taky za moc nestála. Tak jsme se pohádali, leccos jsme si řekli... Já potom odešel z té redakce, když mi ten první román chtěli zfilmovat a já s nimi pracoval na scénáři...“

„A to je všechno?“

Hradský pokrčil rameny.

„O ničem jiném nevím. Už jsi konečně ten vývar dopila?“

Zavrtěla hlavou, potom se donutila dopít jedním douškem a podala mu hrnek zpět.

„Proč se o mně tak staráš?“ zeptala se.

„To je snad normální. Bára je věčně v obchodě, David tu není... Kde ten člověk vlastně je?“

„Prý v Praze má moc práce. Asi přede mnou utíká.“
„To jsi tak strašná?“
„Jenom praštěná, sám jsi to říkal. Nejspíš ho unavilo, pořád na mě dávat pozor.“
„Nebo má v Praze ženskou.“
„Proč jsi tak zlý?“
Zavrtěl hlavou.
„Jsem jenom realista. Uklidil tě sem a teď má v Praze svobodu.“
„Jdi pryč, nechci tě vidět.“
Zajela pod peřinu, do té teplé temnoty, která však nebyla tak útěšná, jak by si přála.

* * *

Patrně spala, probudil ji hluk. Nějaké mužské hlasy jako balvany, které na sebe narážely, pak se kutálely každý sám a zas se střetly suchým nárazem.

„Já bych chtěl vědět, co tu vlastně děláš,“ hřměl jeden hrozivě.

David? Je možné, že se David vrátil? Už ho tu ani nečekala, byl tak dlouho pryč.

„Ty se mě ptáš? Žena ti skoro umře, ty se ani neobtěžuješ přijet se podívat.“

„Já jsem nic nevěděl.“

„Sestra ti nevolala?“

„Říkala, že je Káťa nastydlá. To skoro každý, v tuhle dobu...“

„Měla čtyřicítky. Musel jsem sem přivést doktora, aby jí napsal antibiotikum. Ještě že mám jednoho známého, do těchhle končin bych jiného nedostal.“

„To jsem netušil,“ řekl David už klidněji. „Za to ti ovšem děkuji.“

„Nedělal jsem to pro tebe. Ty jsi ji tady odložil, zřejmě už nevíš, co s ní počít. Nechápu, jak se můžeš takhle chovat k ženě, navíc tak výjimečné osobě.“

„Ty nevíš, o čem mluvíš,“ řekl David chmurně.

Posadila se na posteli a hleděla na jejich postavy ve dveřích do kuchyně, chvílemi ztuhlé, pak zas pokroucené v divných gestech. Mluvili o ní, jak by tu nebyla – a ona měla pocit, jako by se ztrácela, měnila v šedý mrak, který mezi nimi poletoval sem a tam.

„Myslím, že vím,“ odpověděl Hradský. Vlastně Jiří, když si tykali. „Ty se ji bojíš otevřeně opustit, aby si zase něco neudělala. Tak jsi ji prostě uklidil do téhle díry...“

„To není pravda. Nevím sice, proč bych se měl právě tobě zpovídat, ale psychiatr v ústavu mi řekl, že by bylo nejlepší odvézt ji někam na venkov, kde by se uklidnila.“

„Říkal taky, že ji tady máš nechat pořád samotnou? Já o těch věcech něco vím, samota je v tomhle případě to daleko nejhorší.“

„A co mám dělat? Nemám tvoje příjmy, musím pracovat. Na dálku to nejde, jak jsem myslel. A auto se mi rozpadá, vždycky se bojím, že sem nedojedu...“

„Nechte toho!“ vykřikla.

Oba se obrátili překvapeně k ní.

„Mluvíte o mně, jako bych tu nebyla. Jako bych byla věc, s kterou je lepší nakládat tak nebo onak...“

„Káťo,“ pokročil k ní David.

„Nechod' ke mně. Ty mě už nemiluješ, dávno jsem to poznala, jen jsem si to nechtěla připustit. Nevím, co budu dělat, teď nemám sílu na to myslet. Jděte oba pryč, chci spát a nejrady se neprobudit.“

Viděla, jak oba v protestu otevřeli pusy, pak po určitém zaváhání vyšli a zavřeli dveře pokoje. Zalehla ji velká tíha, nejrady by křičela. Bránila jí v tom ale slabost, která jí klížila víčka. Klouzala pod hladinu spánku jako do hluboké tůně.

* * *

Později vstala z postele, i když se jí slabostí zatočila hlava. Vedle v kuchyni se David hrbil nad počítačem. Když vešla, zdvihl hlavu a podíval se směrem k ní.

„Tak jak ti je?“ zeptal se.

„Bídně, ale to časem přejde. Co asi nepřejde, je to, jak je to teďka s námi.“

„S námi? Co tím chceš říct?“

„Davide, já jsem sice praštěná, ale ne zas tak, abych to neviděla. Jezdíš sem čím dál méně, promluvíš tu na mě sotva slovo a pořád jako bys přede mnou utíkal. Je to asi přece jen, jak povídal Hradský – ty tam v Praze někoho máš a bojíš se to říct, abych si zase něco neudělala.“

„Káťo, prosím tě, to jsou nesmysly...“

Přišourala se ke stolu a sedla si na volnou židli. Měla podivně lehkou hlavu, jako by jí chtěla jako balon někam odlétnout.

„Já jsem ti jenom chtěla říct, že se nemusíš bát. Já si nic neudělám, pro jednu to stačilo. Ale už dlouho nevydržím tohle věčné čekání. Pokud mě nechceš, řekni to a my se v klidu rozejdeme...“

Vyskočil, udělal k ní pohyb, pak se zarazil a zas si sedl na židli. Slova, která chtěl asi říct, kolem nich poletovala jak prázdné bubliny. A nebo možná nechtěl mluvit, jak to měla rozpoznat? Hleděla na něho a náhle jí byl velmi vzdálený. Byl to vůbec David nebo někdo, kdo se za něho jen vydával?

„Já jsem jen hrozně unavený, dovedeš to pochopit?“ promluvil najednou. „Mám starosti. S tátou jsou potíže, pokouším se ho přemluvit, aby šel na operaci. Bojím se, že má rakovinu prostaty, ale on se ani nedá vyšetřit. Přitom má bolesti... A v práci škoda mluvit, nová šéfka jde jen po penězích. Člověk se musí rvát o každou knížku... A když sem jedu, auto vynechává, nikdy nevím, jestli dojedu. Je toho prostě moc.“

„Tak mě vezmi s sebou zpátky, ať nemusíš pořád jezdit sem a tam.“

„To asi udělám, jen ještě trošku počkej. Vždyť ti tady nic nechybí, jen trochu pohodlí. Chřipku bys v Praze mohla dostat taky.“

„Chybíš mi ty.“

„Já vím. Jenomže v Praze začnou zase chodit lidi, budou se vyptávat a rýt nebo mě pomlouvát.“

Hleděla na něho a snažila se pochopit, zda jsou to zase jenom výmluvy nebo to myslí vážně.

„Nikomu neřekneme, že tam jsem.“

Suše se zasmál a zavrtěl hlavou.

„To chceš celé dny trávit v bytě? Vždyť z toho zešílíš! Chci říct...“

„Já přece nechci být jen doma. Bojíš se, že někoho potkám na ulici a on mi řekne něco, co bych vědět neměla? Zase nějaká Helena či Věra...“

Chytil se za hlavu.

„Káťo, prosím tě, nech toho!“

Měl lehkou hlavu nebo těžkou? Neuměla říct. Na chvíli je oba viděla, jak jdou spolu po ulici, lehounké hlavy na provázcích někde v povětří. Pak na ni náhle padla tíha. Ne, tak už nikdy spolu nepůjdou... Řekla, že půjde zase spát. Proklouzla dveřmi a skryla se v tlusté peřině. Připadala jí jak mlčenlivá, ale vlídná tlustá máma, kterou nikdy neměla.

VII

Ti bělouši se její hlavou hnali tryskem, tak je vnitřně viděla a tak je také malovala. Byla to bílá na bílé, musela si pomoci trochou indiga nebo lehounkou modří proti oranžové, jinde šedí. Ti koně byli z mraků, trochu jako přízraky, které se zhmotňovaly a zas rozplývaly

v trásnících bílé páry. Měli v sobě jakousi prazákladní divokost, která však byla jenom svobodná, ne útočná. Hnala se s nimi na plátně, po bleděmodré obloze, vyklenuté nad hnědavou zemí, které byl dole jen úzký pruh. Byla najednou svobodná, oproštěná ode všech svých závislostí. Láska, která ji dosud naplňovala a dávala jí pocit celistvosti, jí náhle připadala jako krunyř. Zbaví se jí a bude zase volně dýchat, bez té věčné úzkosti, zda ji má David ještě rád, zda ji nechce pro jinou ženu opustit. Prostě řekne dost! Zasykla, jak bezděčně vryla štětec do plátna, až barva všemi směry vystříkla.

Za chvíli ale svésila zemdlené ruce. Nebylo snadné, s láskou prostě skončit. Kdyby tu David byl, mohla by na něj vychrlit všechny své výčitky, mohla by křičet, že s ním nechce žít a mít s ním něco společného. Jenomže on tu nebyl, proti svému slibu zase nepřišel – a tak se mohla hádat leda s jeho představou, to znamená vlastně zase se sebou, se svojí částí, která se s ním ztotožnila. Měla pocit, jako by bolestivě přetrhávala tisíce úponků, z nichž některé hned zase srůstaly. Snažila se vyvrhnout ze sebe Davida a všechno, co se k němu vázalo – jenomže když se jí to na okamžik podařilo, byla prázdná, vlastně nebyla.

Přimkla se tak v minulosti k jedinému muži, to ale byla jiná historie, láska v ní roli nehrála – jen vděčná přichylnost. Profesor Šrámek na škole byl jinak uzavřený, trochu nerudný, ale k ní byl laskavý, brzy jí radil nejen s malováním, ale také v životě. Dokonce jí sehnal stipendium, když už byla zcela bez peněz a žila vlastně jenom ze suchého chleba a slabého čaje, který si jen zřídka sladila. V té době Mít'a taky umřel, dostal nějakou náhlou chorobu a ona byla zcela sama na světě. Neměla příbuzné? O žádných nevěděla, matka o nějakou přízeň nestála a otec – ten skutečný otec, který odešel, když byla ještě malá, se už nikdy nepřihlásil.

Chtěla ho hledat, když byla tak sama, ale nevěděla, kde. Zkusila to telefonem. V seznamu bylo asi dvacet lidí toho jména, ale když tam volala, nikdo se nechtěl znát k nějaké Kateřině z dřívějšího manželství.

Byla tak sama, až by z toho vyla jako osamělý vlk. Pak ale přišla umělecká škola, kam se nečekaně dostala, a možnost tvořit načas zahlušila její samotu. Pár kluků z ročníku s ní chtělo chodit, ale ona nějak cítila, že je ten zájem jenom povrchní, rychle to vždycky skončilo.

Profesor Šrámek si jí všimnul brzo, vlastně už v prvním ročníku, a začal se jí věnovat. Viděl v ní jenom osamělou holku, která podle něho měla nadání? Spolužáci a hlavně spolužačky si to nemysleli, ačkoliv Šrámkovi bylo už aspoň šedesát. Musela snést nejednu jedovatost, dokonce podrazy a hnusné útoky – jednou jí pomazali obraz něčím hnusným, jindy jí štětec napustili lepidlem, takže nebyly k použití. Ona se pro to vztekala, občas i plakala, přesto se nevzdala zbožného obdivu k starému učiteli a stulila se v jeho pomyslném náručí. Bývala v atelieru až do noci, kdy všichni odešli, a on k ní přicházel a probíral s ní, co za ten den udělala. Nikdy si k ní nic nedovolil, leda ji pohladil po vlasech či po rameni, když byla zoufalá, že jí to malování nejde, jak by byla chtěla.

„Copak si stěžuješ,“ mručel tím známým hlasem, chraplavým nesčetnými cigaretami a alkoholem, kterým si prý často zavdával. „Vždyť ti to celkem jde. Chtěl bych mít víc žáků s takovým nadáním.“

Měla ráda ten pach, který kolem sebe šířil: nasládnou vůni fermeže a terpentýnu, trpký pach tabáku a ještě cosi, co snad vydávalo jeho tělo. Bylo v tom něco domácího, co jí dodávalo odvahu říct, co ji tehdy trápilo.

„Když já nějak neumím vyjádřit to, co opravdu cítím.“

„Ty myslíš, že je to jen tak? To, co je v tobě, musíš znovu stvořit, dát tomu tvar a najít cestu, jak to dostat na plátno. To nikdy není jednoduché, když to má být kumšt. Vyřvat barvami radost, vztek anebo úzkost, to umí každý amatér. Aby to doopravdy působilo, to je jiná písnička, na to člověk už musí hodně umět. Tak nespěchej a uč se, hlavně pořád maluj, však ono to přijde samo postupně.“

Přišlo to? Ani by neuměla říct, kdy mezi ní a plátnem vymizela ona přehrada, ta úzkost z bílé plochy, kterou měla zranit svými barvami. Patrně někdy v čtvrtém ročníku, kdy malovala jako divá, jeden obraz za druhým.

Šrámek, o němž se povídalo, že je nemocný a brzo půjde do důchodu, jako by něco takového jako důchod pro umělce vůbec bylo možné, udělal ještě jednu věc, aby jí pomohl: dohodil jí „kšeft“, jak se takovým věcem říkalo – návrh obálky na nějakou knihu. Vlastně to bylo mimo její obor, to dělali grafici, ale Šrámek dobře věděl, že se malováním hned tak neuživí a spadne zas do hrozné bídy, jakmile vyschne ten tenký, ale stálý pramínek peněz ze stipendia. Díky té obálce se seznámila s Davidem, který knihu redigoval. Tomu se návrh líbil, ale ještě víc se mu asi líbila Kateřina, takže se chtěl víckrát sejít kvůli detailům. Brzo pochopila, že jsou to jen záminky, ale nebránila se: David se jí zamlouval, měl jemné, zdrženlivé chování, kterým prosvítal opravdový zájem. Postupně se přátelství proměnilo v lásku – a ona stejně nenápadně, jak se „našla“ při svém malování, Davidovi zcela propadla. Ten večer, co se pak poprvé v jejím bytě milovali, byli napřed spolu v divadle, na Wagnerově Tristanu a Isoldě. Nějak se jí to spojilo – cítila, že je její láska stejně osudná jako ta Isoldina.

Teď nevěděla, co s ní počít. Pokoušela se ji v sobě roztrhat, ale to bylo, jako trhat sama sebe. Byla by ráda svobodná, jako ti bělouši, co malovala, ale ti byli z bílé páry a ona by se jistě taky rozplynula, kdyby už nikoho neměla.

* * *

Neměla nikoho? Byl tady Jiří Hradský se svým Astorem. Zas přijel, ačkoliv mu to David víceméně zakázal. Slyšela je ze zahrady a vyšla jim vstříc.

„Astore!“ rozevřela náruč.

Pes se k ní vrhl a málem ji povalil.

„Vítáš ho víc, než mě,“ protestoval Jiří.

Pohlédla na něho, poněkud ohlušená tancem, který kolem ní pes prováděl.

„To je tím, že ten pes ode mne nic nechce,“ řekla s úsměvem.

„A to se mylíš. On od tebe očekává stejně absolutní lásku, jakou cítí on. Ve vztahu se zvířetem není žádná svoboda. Zatímco já...“

Pokývla hlavou.

„Já vím, ty nabízíš jen nezávazné dobrodružství, z kterého se vyvlečeš hned jak tě začne nudit.“

„Jak to tak jistě víš?“

„Máš to v té knize. To je úplná bible lidských motýlů.“

„Nemyslíš, že bych mohl být sám trochu jiný, než to, o čem píšu?“

„Že by ses přetvařoval? Tomu nevěřím. Snad v několika větách, ale v celé knize? Jak bys to udržel, tu lehkost, nezávaznost, ironii?“

Pokrčil rameny.

„Z tebe se stal úplný kritik. Ačkoliv kritici si na mě zvykli a až na hrstku závistivců všichni pějou chválu, jak mé knihy obražejí dobu. Ale já jsem nepřijel vést s tebou disputece o své tvorbě. Už visí, nechceš se jet na něj podívat?“

Trhla sebou.

„Kdo visí, kde?“

„Tvůj obraz přece. Dal jsem ho zalištovat, dlouho to hrozně trvalo, měli hodně zakázek. Teď má tedy už kabát, jenom tenký, aby nerušil, a visí na stěně, kam patří. Sedávám před ním se skleničkou brandy a čekám, kdy se na mě ohlédneš. Nechceš se na něj zajet podívat?“

Okamžik váhala, bělouši ještě chtěli trochu práce. Pak řekla, že se převlékne.

Zas kolem ní pádila krajina, skvrnitě bílá, jak už zase slézal sněh: vlnění polí, přes něž jako by byl někdo hodil kabát z manšestru, bělavé kštice křoví na občasných mezích, pak náraz černé hradby lesa, který zřejmě ještě spal. A potom otevřená krajina, v níž v dáli tajemně plul bílý most, který jako by vedl odnikud a nikam. Byla to jenom chvílka, co se ukázal, ale jí zůstal dlouho na pozadí očí. Něco jako by říkal, něco vážného, co v téhle chvíli neuměla vyluštit.

„Tak už jsme zase doma,“ řekl Jiří.

Nechtěla tomu věřit, cesta trvala tak krátce. Ale poznala vrátka příjezdu, která se sama otevřela – zřejmě zlepšení, které Jiří mezitím nechal udělat. Vylezli z auta – ona trochu váhavě, Astor naopak vyrazil jak střela a tančil neobratný tanec na přemrzlém trávníku.

„Pojď do tepla, venku je ještě zima.“

Poslechla. Byla tu jen jednou, ale vnitřek domu jako by jí vlídně pokynul.

„Napřed si dáme něco dobrého, aby byla ta správná nálada,“ řekl. „Potom se podíváme na obraz, je to hned vedle.“

„Ne, já se chci podívat hned. Byla bych celou dobu neklidná.“

„A proč? Jsou to jen čtyři pěkné lišty, jinak přece obraz znáš.“

„Stejně.“

Povzdechla, zdvihl se a zavedl ji vedle. Obraz tam visel skoro sám, ty další nerušily, byly celkem dobře sladěné. Pohlédla na něj trochu se strachem. Teď už jí nepatřil a bála se, že se jí nebude líbit. To se naštěstí nestalo, všechno tam bylo, jak má být: harmonie barev, kompozice... Jen přesně nevěděla, co jí chtěla tehdy vyjádřit – ty kapky krve pod jejíma nohama: chtěla říct sama sobě, že to bude bolet, když se vydá vrátky do světa? Nevěděla, neuměla říct. To, z čeho tvořila, nebyly pojmy, natož slova.

„Pěkně se tu vyjímá,“ řekl. „Jsi spokojená?“

Přikývla. Potom se otočila, vyšla rychle z místnosti. Bála se, že se obraz do ní zase prolně, že si ji zas podmaní.

Usadil ji do křesla a nalil skleničku. Hřejivá sladkost se v ní rychle rozlila.

„Stejně je škoda, že mě nechceš,“ řekl, když měl v sobě první dávku brandy. „Nebo přece jen chceš?“

Hleděla mlčky na něho. Řekl to lehce, jako by si jenom hrál.

„Já bych tě uměl ocenit.“

„To ne, že nechci. Jsi přitažlivý, pozorný a milý. Snadno se s tebou povídá. Mám s tebou vždycky pocit, jako bych byla na nějaké dovolené od života. Dovedeš vnuknout lehkost, člověk s tebou je jak pírkó ve větru.“

„Tak tedy...“

„Když já prostě nemůžu.“

„To tak miluješ Davida? Nebo má pro tebe takovou cenu slib, co jsi mu dala? David se na ty věci jistě takhle nedívá.“

Zamračila se.

„Už to zas zkoušíš.“

„Promiň. Vlastně tu nejde o Davida, tohle je jen mezi námi dvěma. Dát si vzájemně trochu radosti...“

„Já prostě nejsem zrozená žít lehce. Vždyť víš, jsem praštěná. Ty mě chceš stejně jenom proto, že jsem se ti nepoddala hned. Moc dlouho bys to se mnou ale nevydržel. I Davida jsem utahala, teď přede mnou jenom utíká.“

Vzdychl, pak si nalil další skleničku.

„Už mě to taky trochu unavuje.“

„Tak vidíš. Nemůžeme být prostě jen přátelé?“

Zašklebil se a mávnul rukou.

„Já na přátelství s ženou příliš nevěřím. Ale když myslíš... Stejně to budu občas zkoušet.“

Usmála se na něho.

* * *

Rozhlížela se po krámku. Voňavé pecny chleba, housky, mléko. Na regálech mouka, sůl a další spousta věcí, z kterých přecházely oči.

„Musíš mi pomoci,“ řekla Bára, která ji sem přivezla. „Já musím k doktorovi, mám zase to krvácení. Bude to jenom den a potom pár dní v nemocnici, jestli něco najde.“

„Tak proč to tady zatím nezavřeš?“

„Lidi by si rychle zvykli. Stejně už chodí jenom ti, kteří nemají auto, ostatní jezdí do Prahy... Tady jsem ti napsala ceny, co nejsou na regálech, snad jsem na nic nezapomněla. V kase je drobných dost, dej pozor s vrácením, ať mě úplně nezruinuješ. Dej si na čas, tady nikdo nespěchá.“

Hleděla na ni, celá vyděšená.

„Mám brát a vracet peníze?“

„Myslíš, že dávám zboží zadarmo? Z čeho bych žila?“

„Neumím počítat.“

„Neblbni, chodila jsi do školy a není to tak dávno. Přijede zanedlouho Hladík, vozí chléb a pečivo, pak Klásek s mlékem, sýrem, s jogurty. Oni už vědí, kolik toho беру. Těm nic platit nemusíš, to se dělá přes fakturu. Jenom jim to podepiš. Pak začnou chodit lidi, tak buď na ně milá. Zavři ve dvě nebo ve tři, pozdě odpoledne stejně nikdo nepřijde.“

„Jak se dostanu zpátky?“

„Po svých. Je to po silnici nejvýš dvacet minut. Jezdím autem jenom kvůli zboží... Tak se drž a koukej, ať nic nespleteš. Já budu do večera zpátky.“

Když osaměla, rozhlédla se stísněně. Krámek byl náhle malý, přitom nepřehledný. Polohlasem četla nápisy – hrubá, hladká mouka, rýže, sůl... Pak přijel Hladík, nemluvný muž s tlustým obličejem, který jenom zdvihl obočí, když viděl novou tvář, a v koších nanosil voňavé pečivo. O něco později přijel i Klásek.

„Paní Hálová tady není? Jogurt je zase o korunu dražší. Budete ho chtít?“

Jen němě přikývla a přihlížela, jak na lískách nosí zboží do krámu. Pak byla chvíle klidu, než přišel první zákazník – hoch asi osmiletý, chtěl mléko a rohlíky.

„Jak to, že nejsi ve škole?“ zeptala se ho.

„Já jsem nemocný,“ řekl hrdě.

„Tak to bys měl být v posteli.“

„Máma je s malou, ta je taky nemocná.“

Přikývla a s obtížemi počítala drobné. Kdy naposled držela v ruce peníze? Ani je málem neznala, ty mince s nejasnými ornamenty.

„Tady máš zpátky,“ řekla bez valného přesvědčení. „A běž rovnou domů.“

Postupně přicházeli další, většinou pro pečivo, mléko nebo máslo. Docela se jí líbilo, dávat jim tyhle prosté věci, představovat si, jak je pak budou s chutí jíst. Bylo to trochu, jako když dávala králíkům – takový obyčejný život, který držel sám o sobě při sobě.

Pak přišla stařenka, ohnutá tak, že sotva viděla přes pult.

„Paní Hálová už tu neprodává?“ zeptala se s úzkostí.

„Ale ano, jela dneska k doktorovi. Já tu jenom zaskakuji.“

„A copak, něco vážného?“

„Nějaké ženské potíže.“

„Ach tak, to dneska má snad každá druhá. Za nás to nebývalo, nebyl na to ani čas. Ve čtyři vstávat ke kravám, potom dát drobné havěti a rychle na pole, když byly žně. Ale to víte, mění se to, teď už skoro každý stůně...“

Nechala ji mluvit, vypovědět potíže a hříchy každé chalupy. Ta stará paní byla zřejmě vděčná za to, že se může vymluvit a že je tady někdo, kdo ty její řeči ještě neslyšel. Nakonec koupila dva rohlíky a taky odešla.

Po ní už nikdo nepřišel. Zavřela ve dvě krám, jak Bára nakázala, pak se vydala po silnici pěšky k jejich chalupě. Obyčejný život, jak to bylo jednoduché – nikde žádné mezery, žádné propasti prázdná. Nebo se jí to jenom zdálo? Rozhlédla se po kraji. Pole byla temně hnědá skoro dočerna, louky šedožluté se slabým nádechem zeleně. Nad vším ležela lehká namodralá mlha jako poduška. Bylo jí z toho trochu smutno. Pak uviděla svítit podběl v škarpe jako malé zlaté sluníčko. Tak přece jenom končí zima, brzo bude jaro, řekla si.

* * *

Jaro si však dávalo na čas. Ráno byla zima, vlhká a lezavá, když skoro za úsvitu šlapala po mlhou opocené silnici. Bára se doma moc nezdržela. Musela do nemocnice, prý jenom na pár dnů, a přemluvila ji, aby dál zatím prodávala v obchodě. Škody, které případně napáchá, budou prý vždycky malé proti té, kterou by způsobila ztráta zákazníků.

Ani se příliš nebránila, byl to způsob, jak překonat samotu. Došlo jí plátno stejně jako slepé rámy, neměla nač malovat. A David pro ni dosud nepřišel, jak slíbil – možná byl nemocný, možná se mu rozbilo auto. Neměla žádný způsob, jak to zjistit – Bára si s sebou vzala mobil, nemohla tedy ani zavolat, i kdyby překonala ostych, který k telefonu cítila. Pořád na něho čekala, sama v té neurčité říši dohadů a očekávání. Čekala, i když její láska k němu se postupně změnila: nebyl v ní bolestivý osten žárlivosti, ani zoufalství, že bez něho nemůže žít. Bylo tu ale pořád pouto, které nic nemohlo zrušit.

Postupně poznávala lidi z vesnice, alespoň ty, kteří chodili do obchodu. Byli to skoro všichni starší lidé, většinou ženy, ale taky dva nebo tři muži. Jeden z nich, Houdek, jak se brzo představil, vždy otálel a pouštěl před sebe ostatní zákazníky. Chtěl být s ní sám, aby se mohl vymluvit.

„Jakpak to přijde, že taková mladá fešná žena jako vy tu s námi uvízla?“ zeptal se při své druhé návštěvě.

„Vždyť jsem vám říkala, jenom tu vypomáhám. Jak se švagrová uzdraví...“

„Tak frnk a uletíte zase jako ptáček? Všichni mladí nás opouštějí. Ačkoliv jiní se sem stěhují, jenomže to je honorace, víte? Viděla jste domy, co se staví za vesnicí? No, vy tam asi nepřijdete, ale to jsou zámky, žádné chalupy. Prý jsou to samí Pražáci. Nevím, co ti tu hledají. Pěstovat něco asi nebudou, natož mít dobytek. Víte, co tady ve vsi bylo krav?“

Zavrtěla hlavou.

„Takových dvě stě, možná tři sta. A teďka? Ani jediná. Kdepak berou to mlíko, co se prodává? Asi ho vyrábějí uměle.“

„To snad ne.“

„Vy jste to neslyšela? Sýry vyrábějí z oleje! Všechno je teďka umělé, za chvíli začnou vyrábět i lidi.“

Potřásl hlavou, pak si koupil bochník chleba.

„Myslíte si, že chleba je ze zrní? Kdepak, dávají tam brambory.“

Mávl rukou a šel. Druhý den ale zase přišel pro nějakou maličkost a stejně přicházeli další. Tak jak dny ubíhaly, stávali se jí nejprve známými a postupně až skoro blízkými. Byli to všechno prostí lidé, prosté byly jejich starosti i radosti. Většina z nich byla osamělá – děti a vnuky měli ve městě, které bylo sice blízko, ale v jiném smyslu daleko. Dalo se tam dojet autobusem, který jezdil dvakrát denně. Ale měli asi pocit, že by nebyli moc u svých dětí

vítání, nebo neuměli překonat jakousi bariéru mezi svým a městským životem. Tak byli tady v malé vsi trochu jako ztracení, se svými slepicemi, králíky a malým důchodem, zatímco nedaleko, málem na dohled, město žilo svým nervózním a hlučným způsobem.

Trochu ztracená tady byla taky Kateřina. David se nevracel a ani Jiří Hradský za ní nejezdil – anebo jezdil, ale nenašel ji doma, byla přece pořád v obchodě. Zavírala stále později, v naději, že přece jen prodá všechny rohlíky a chleba. Nějaké ale vždycky zbývaly, ty potom naházela do tašky a nesla domů – něco sní a zbytek nechá ztvrdnout, jak ji to učila Bára: králíci si na nich pak budou brousit svoje zoubky. Myslela cestou po silnici na jejich hlavičky s dlouhýma ušima a kožíšky, hebké a teplé na dotek. Myslela na kuchyni se sporákem, který bude muset roztopit, na celou chalupu. Zvykla si, byla tam už skoro doma.

* * *

Bára se vrátila, poněkud pobledlá a pohublá. Vyslechla bez velkého zájmu zprávy o obchodě, králících a slepicích, pak řekla, že je unavená, a šla spát. Druhý den ale vstala za úsvitu a když se Kateřina nabídla, že půjde zase prodávat, odmítla to. Musí přece nastolit v obchodě zas pořádek, zařídit platbu dodavatelům, prostě vrátit věci k jejich obvyklému řádu.

Kateřina osaměla. Najednou nevěděla, co se sebou počít. Postavila se před obraz koní na obloze, který zůstal na stojanu. Dlouho na něj hleděla, zda nenajde nějakou chybu, která by se dala opravit. Když si však připravila štětce, barvy, olej s terpentýnem a chystala se přidat tu a tam nějaký stín, cítila, že to nejde: nálada, s kterou ten obraz malovala, byla pryč. Už v ní nebyla ta divoká touha po svobodě, byla teď klidná, nějak smířená.

Rozestavila si své starší obrazy tak, jak se vešly podél stěn. Pak dlouho seděla a dívala se, jednou na jeden, pak na nějaký jiný. Byla v nich a zase nebyla: to, co z ní prýštilo ty uplynulé měsíce, v ní kleslo někam hluboko. Byla a taky nebyla už Isolda, tak jako David nebyl Tristan. Bála se a zas nebála představy popela v hloubce všeho, co prožívala. Byla jak cibule s mnohými vrstvami a ta slupka, v které žila teď, měla docela jinou chuť.

Nechala obrazy stát u stěn a vyšla před chalupu, do zahrady. Stromy byly ještě holé, ale měly na vlhkých větvičkách velké pupeny. Tráva, ještě pořád povadlá a našedlá sraženou mlhou, měla poněkud zelenější odstín. Tu a tam svítily žluté terče podbělu. Jaro tu ještě nebylo, pomalu ale přicházelo.

Prošla mokrou travou k brance a pak na silnici. Kraj, který se před ní po několika krocích otevřel, neměl už onu závratnost a tajemství – z cest do obchodu se s ním dobře znala. Rozhlížela se po loukách a polích s pocitem, že zdálky něco promlouvá – nějaká pravda, která však neměla slova. Pak pocítila zimu, která se jí kradla pod svetr, ten vytahovaný Davidův, který si vždycky brala, a vrátila se zpátky do chalupy. Byl čas roztopit sporák, uvařit si čaj, pak dát nějaké zrní slepicím a zeleninu s kousky chleba králíkům: samé prosté věci, které ale v jejích očích nějak zhutněly, měly svůj význam. Byl v nich život a ona náhle cítila víc, než kdykoliv předtím, že skutečně žije a chce ještě žít.

* * *

Za dva dny David přijel, konečně. Byl trochu přepadlý a viditelně unavený, jako by byl prožil něco náročného. O ničem však nemluvil. Řekl jen, že ji vezme s sebou do Prahy.

„A Bára?“

„Stavíme se v obchodě. Teď jenom musíme naložit naše věci.“

„Ty obrazy se asi nevejdou.“

„Vezmeme, co se vejde. Pro ten zbytek někdy přijedu. Co se tak tváříš? Já jsem myslel, že chceš pořád zpátky domů.“

Neuměla říct, proč ji ta náhlá změna trochu bolestivě zasáhla. S úsilím se usmála.

„To jenom, že jsem na to dlouho čekala a už ztratila naději, že se sem pro mne někdy vrátíš. Řekni mi, proč to trvalo tak dlouho?“

„Napřed nejelo auto a v servisu mi říkali, že opravovat tenhle vrak už nemá cenu. Nakonec se na to kouknul jeden kamarád a něco na tom udělal, že to zas jezdí, aspoň prozatím. Potom byly starosti s tátou. Ten už je po operaci, prý to naštěstí zhoubné nebylo. A byly ještě jiné věci v práci, prostě starosti.“

Nevěděla, zda jí říká celou pravdu, ale nepátrala po tom.

„Tak pojď, budeme nakládat.“

Byla to práce, hlavně s obrazy. Některé uložili do kufru, ty větší přivázali na střešní zahrádku pod starou a trochu potrhanou folií, kterou David nakonec někde našel. Konečně byli hotovi a když se Kateřina v brance ještě jednou ohlédla, bylo jí nějak zvláštně z toho, že chalupu opouští. Trochu s ní srostla, změnila se taky v ní. Násilím pohled od chalupy odtrhla.

Když se zastavili v obchodě, ztuhla Bára překvapením a potom protáhla tvář.

„Tak najednou? Takže tu budu zase sama?“

„Já myslel, že tu Kát'u nechceš.“

„Už jsem si na ni zvykla. Když neblázní, je mnohem lepší, než jsem myslela.“

„My tě zas někdy přijedeme navštívit,“ řekla Kateřina.

Byla už netrpělivá a jaksi rozbolavělá, jak se v ní pralo lnutí ke vsi s jejím ospalým a tichým klidem a naléhání města v dálce, s jeho nervním vzrušením.

Když sjížděli úzkou silnicí směrem k městu, vynořil se na obzoru zas ten bílý most. Musím ho namalovat, říkala si: most, který zdánlivě vede odnikud nikam, ale přitom spojuje dvě nesourodé krajiny a hlavně překlenuje propast prázdna pod sebou. Odtrhla oči od obzoru a zadívala se vstříc městu, které se před ní čím dál tím více rozlévalo jako šedobílé jezero.

= = =